

NYÍRMADA VÁROS
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA
(ITS)

NYÍRMADA VÁROS

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készült Nyírmada Város Önkormányzatának megbízásából

Az elkészítésben közreműködő munkatársak:
Kálmán Béla, Éles Róbert, Tamási Zoltán

Készítette:

MEGAKOM Tanácsadó Iroda

A tanulmány kidolgozásában résztvevő szakértők:
Kézy Béla, Komádi Mónika, Róka László, Szemes Zsuzsa

KÉSZÜLT: 2016. február 9.

FELÜLVIZSGÁLVA: 2018. május 10.

TARTALOMJEGYZÉK

Ábrák, táblázatok, térképek jegyzéke	5
1 Bevezetés	7
2 Helyzetelemzés összefoglalása.....	8
2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	8
2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása.....	10
3 Középtávú célok és azok összefüggései.....	13
3.1 Jövőkép	13
3.2 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok	13
3.3 Településfejlesztési elvek.....	14
3.4 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása	15
3.4.1 Városi szintű középtávú tematikus célok.....	15
3.4.2 Városrészi szintű területi célok	19
3.5 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása	24
4 A megvalósítást szolgáló beavatkozások.....	25
4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása	25
4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása.....	26
4.2.1 Belvárosi akcióterület	26
4.2.2 Szociális akcióterület	28
4.2.3 Gazdaságfejlesztési akcióterület	29
4.2.4 Rekreációs és turisztikai akcióterület	30
4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések	31
4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégia céljaihoz.....	32
4.5 A fejlesztések ütemezése	34
4.5.1 Az ütemezés indoklása.....	34
4.5.2 A tervezett fejlesztések indikatív ütemezése.....	34
4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	35
5 Antiszegregációs program	39
5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása.....	39
5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások	40
5.3 Antiszegregációs intézkedési terv	41
5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések.....	42
5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések	43
5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	44
6 A stratégia külső és belső összefüggései.....	45
6.1 Külső összefüggések.....	45
6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire.....	45
6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz	46
6.1.3 Illeszkedés a települési szintű rendezési, fejlesztési és egyéb ágazati dokumentumokhoz	49
6.1.3.1 Településrendezési terv	49
6.1.3.2 Gazdasági Program.....	50

6.1.3.3	A Települési Környezetvédelmi Programmal és más környezetvédelmi tervekkel való összhang	51
6.1.3.4	Egyéb helyi ágazati programok, dokumentumok	51
6.2	Belső összefüggések	52
6.2.1	A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata	52
6.2.2	A célok logikai összefüggései	54
6.2.3	A stratégia megvalósíthatósága	55
6.2.4	A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	56
7	A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	57
8	A megvalósítás eszközei és nyomon követése	60
8.1.1	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	60
8.2	Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításának szervezeti keretei	62
8.3	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	64
8.4	A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során	65
8.5	Monitoring rendszer kialakítása	67
8.5.1	Az ITS intézkedéseire kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása	67
8.6	A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása	73

ÁBRÁK, TÁBLÁZATOK, TÉRKÉPEK JEGYZÉKE

Ábrajegyzék

1. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011	11
2. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként, 2011	12
3. ábra: Nyírmada jövőképe	14
4. ábra: Szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására irányuló intézkedések	44
5. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011	66
6. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011	73

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A városrészi célok hozzájárulása a középtávú tematikus célok megvalósulásához	24
2. táblázat: A belvárosi akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek	27
3. táblázat: A szociális akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek	28
4. táblázat: A gazdaságfejlesztési akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek	29
5. táblázat: A rekreációs és turisztikai akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek	31
6. táblázat: A fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolata	33
7. táblázat: Az akcióterületek javasolt prioritási sorrendje és a megvalósítás indikatív ütemterve	34
8. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció	36
9. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve	38
10. táblázat: A szegregátumok főbb demográfiai és lakásállományi mutatói	40
11. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseivel	45
12. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz	46
13. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz	46
14. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz	49
15. táblázat: Az ITS illeszkedése a Gazdasági Programhoz	50
16. táblázat: Az ITS logikai összefüggései	52
17. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	57
18. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által	59
19. táblázat: A városfejlesztésben résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái	63
20. táblázat: A városi szintű átfogó és tematikus célkitűzések indikátorai	69
21. táblázat: A városrészi szintű célkitűzések indikátorai	70
22. táblázat: Projektszintű indikátorok	71

Térképek jegyzéke

1. térkép: Nyírmada elhelyezkedése.....	8
2. térkép: Nyírmada városrészei.....	11
3. térkép: Nyírmada akcióterületei	26
4. térkép: Nyírmada szegregátumai.....	39

1 BEVEZETÉS

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben fontos szerepe van a megfelelő módon előkészített, megalapozott területi terveknek, fejlesztési stratégiáknak.

Ezen tervezési folyamat keretében került kidolgozásra **Nyírmada Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS)**, amely kijelöli a középtávon (4-10 év) elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit. A dokumentum alapjaiban meghatározza a város jövőbeli fejlődési irányait, lehetőségeit, ezért fontos egy reális célokat kitűző, jól megtervezett, megvalósítható stratégia kialakítása.

Az ITS Nyírmada korábbi Integrált Városfejlesztési Stratégiájának (IVS) átdolgozásával, aktualizálásával, valamint az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével készült el.

- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,
- Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.),
- Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.).

Az integrált településfejlesztési stratégia elkészítését egy részletes **megalapozó vizsgálat** (helyzetfeltárás, helyzetelemzés, helyzetértékelés) előzte meg, amely – számszerűsített adatokra, tényekre, tendenciákra támaszkodva – bemutatja a város gazdasági és társadalmi folyamatait, legfőbb erősségeit, adottságait, valamint gyengeségeit, problémáit. Ezekre reagálnak az ITS keretében megfogalmazott célkitűzések és azonosított beavatkozások.

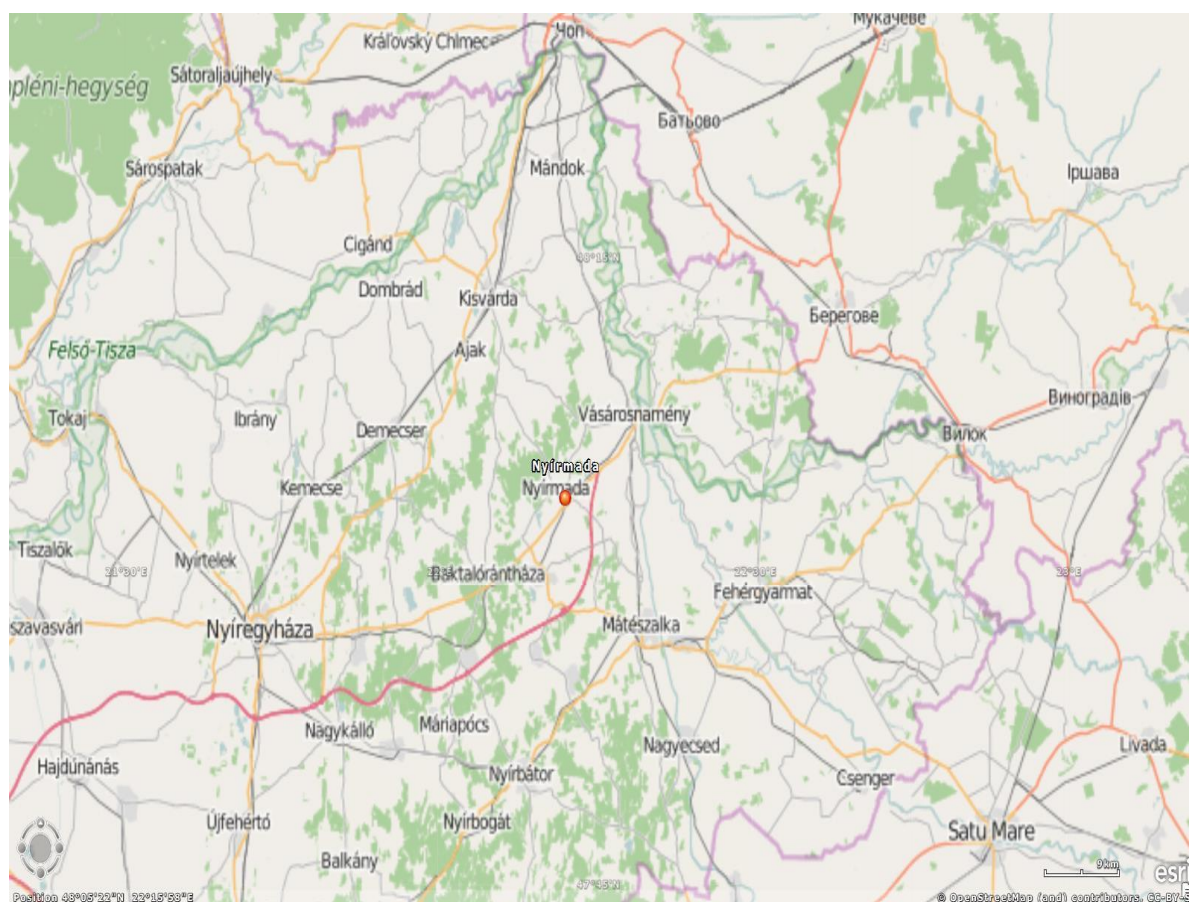
Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi **egyeztetése és elfogadása** a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint Nyírmada Város Önkormányzata **Partnerségi egyeztetési szabályzata alapján történt.**

2 HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírmada Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye északkeleti részén fekszik, ahonnan az ukrán–szlovák–román határtól 40–50 km-es távolságon belül elérhető. A település a megyeszékhely Nyíregyházától 41 km, a kistérségi központ Baktalórántházától 13 km, a járásszékhely Vásárosnaménytől 13 km, Mátészalkától 22 km távolságra található. Személygépkocsival a 41. számú főúton közelíthető meg, és a 116-os számú Vásárosnamény-Nyíregyháza vasútvonal is átszeli területét. Nyírmada közlekedés-földrajzi helyzetén javított, hogy a város az európai közlekedési folyosók közül a TEN-T hálózathoz tartozó M3 autópálya jelenlegi végpontjánál fekszik.

1. térkép: Nyírmada elhelyezkedése

Nyírmada – további 27 településsel együtt – a Vásárosnaményi járás része, amelyet a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a térségek komplex társadalmi, gazdasági és infrastrukturális fejlettségét mérő komplex fejlettségi mutató alapján a komplex programmal fejlesztendő járások közé sorolt.

Gazdaság

Nyírmadán a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás terén, illetve az ipar és építőipar terén dolgozók aránya meghaladja az országos szintet; a szolgáltató szektorban tevékenykedőké viszont elmarad attól. Mindez jól igazolja a hagyományos mezőgazdasági ágazatok máig fennálló jelentős szerepét a település életében.

Bár a városban a tercier szektor vezető szerepe kétségtelen, a mezőgazdaság és az ipar, építőipar az országos átlagnál nagyobb mértékben játszik szerepet a városban működő vállalkozások esetében. A működő vállalkozások többsége a kereskedelem, vendéglátás, illetve az ingatlanügyek terén tevékenykedett.

Az iparüzési adóból befolyó bevételek a működő vállalkozások számának kisebb ingadozása ellenére növekvő tendenciát mutatnak. Megfigyelhető, hogy a kiinduló 2000-es évhez képest 2008-ra mintegy negyvenszeres növekedés következett be a vállalkozások által befizetett iparüzési adó mértékében. A Nyírmadán működő cégek legáltalánosabb jellemzője a kis méret: a vállalkozások döntő többsége egyszemélyes vagy mikro-vállalkozás. 250 fő foglalkoztatottat meghaladó vállalkozások nem működnek a városban.

Nyírmada esetében is megfigyelhető tehát a lakosság szektorok közötti átrétegződése, melynek keretében a korábban mezőgazdasági ágazatban foglalkoztatottak folyamatos átáramlása jellemző a szekunder és terciér szektorokba. Mindez pedig összhangban van a globális méretekben is tapasztalható gazdasági jelenségekkel.

Társadalom

Nyírmadán 2014-ben a lakónépesség száma 4890 fő, míg az állandó népesség száma 5072 fő volt. A városban, a hasonló méretű településekhez képest – ahol népességszám csökkenés figyelhető meg – a **népességszám növekedése** a jellemző. Részben a magas születésszámnak is köszönhető a lakosság **fiatalos korstruktúrája**.

A **munkaképes korú lakosság** (15-59 év) aránya megközelíti a 60%-ot, ami nemcsak a foglalkoztatottság szemszögéből nézve jelent pozitívumot, hanem a természetes szaporodás további növekedésének biztosítékát is jelenti.

A helyzetet némileg ugyan árnyalja, hogy a településen rendkívül **magas a nyilvántartott álláskeresők száma és aránya** (2014 év végén 678 fő, illetve 20,52%), valamint egyre több aktív, versenyképes tudással rendelkező fiatal hagyja el a települést, de ez a veszteség nem járul hozzá számottevő mértékben a település lakosságszámának csökkenéséhez, ráadásul aktív önkormányzati politikával a folyamat intenzitása mérsékelhető.

A népesség átlagos képzettségi szintje alacsonyabb ugyan az országos átlagnál, de a tendenciák egyértelműen pozitív irányba mutatnak. A roma népesség aránya kimondottan magas, számuk a 2011. évi népszámlálás alapján megközelíti az 1000 főt.

Környezet

Nyírmada **természetföldrajzi** szempontból a Nyírségi homokvidék területén fekszik. A város jelentős **zöld felületeit** a kertek és udvarok, valamint köztéri parkok jelentik. A város területén országos **védett műemlék** a Papp-kúria (Hunyadi u. 26.) és a Református templom (Kálvin tér), de ezen kívül számos helyi védettséget élvező épített örökség található a településen.

Nyírmadán a **lakásállomány** 2001 és 2014 között 4,5%-os **növekményt mutatott**. A **lakások komfortfokozata** magasnak tekinthető. A 2011-es népszámlálási adatok alapján a lakások csaknem 90%-a volt összkomfortos/komfortos; az 1565 lakás 95%-a kapcsolódott a **közüemi ivóvízvezeték-hálózatra**. A **közüemi szennyvízcsatorna-hálózatra** kapcsolt lakások aránya kimagasló, 80% feletti. A településen a vízi közművekkel kapcsolatos feladatokat a Tiszamenti Regionális Vízművek Kft. végzi.

Heti egyszeri **hulladékszállítás** van a településen, havonta egy alkalommal szelektív hulladékszállítás is biztosított a településen, erre rendszeresített külön szemetes zsákokban. Minden hulladékot a Nyíregyházán található szeméttelre szállítanak.

A település belterületén az **önkormányzati utak** hossza 94 km, ezek 96%-ban szilárd burkolattal ellátottak. A 41. számú főút fűzi fel a térség településeit, így gyorsan és egyszerűen elérhetővé teszi a térség lakossága számára Nyíregyházát, Vásárosnaményt és Baktalórántházát is. A közösségi közlekedési Vásárosnamény irányába kedvező, azonban a megyeszékhely elérhetősége nem megfelelő. A település alföldi jellegének köszönhetően a lakosok nagy része használ kerékpárt is, ehhez viszonylag sok kerékpárúttal rendelkezik, de egyes szakaszok hiányoznak vagy minőségük nem megfelelő. A járdahálózat hiányosnak tekinthető.

Közzolgáltatások

Egy település helyzetében, társadalmi folyamatainak alakulásában a gazdaság helyzete és az infrastrukturális feltételek mellett rendkívül fontos szerepet játszanak a **közzolgáltatások**. A fejlett közzolgáltatási háttér, a megfelelő színvonalú szolgáltatáskínálat nem csupán a helyben lakók számára fontos, hanem Nyírmada településhálózatban betöltött szerepét is jelzi: a város az oktatás, az egészségügyi és a szociális ellátás, a közigazgatás, a közművelődés és az egyéb közzolgáltatások terén – a megfelelő intézményrendszernek köszönhetően – viszonylag széleskörű szolgáltatásokat kínál a helyi és térségi lakosság számára, de a közeli városok ebben konkurenciát jelentenek.

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Nyírmada belterületén a településrendezési terv, a korábbi elemzések és az előzetes egyeztetések alapján 4 városrész lehatárolására került sor: a település központi részét magában foglaló **belváros** mellett található a **két kertvárosi városrész**, amelyek közül az egyik a belvárostól nyugatra, a másik a város keleti részén található, valamint a negyedik az ún. **ipari, kereskedelmi, logisztikai zóna** a belterületeken kívül helyezkedik el.

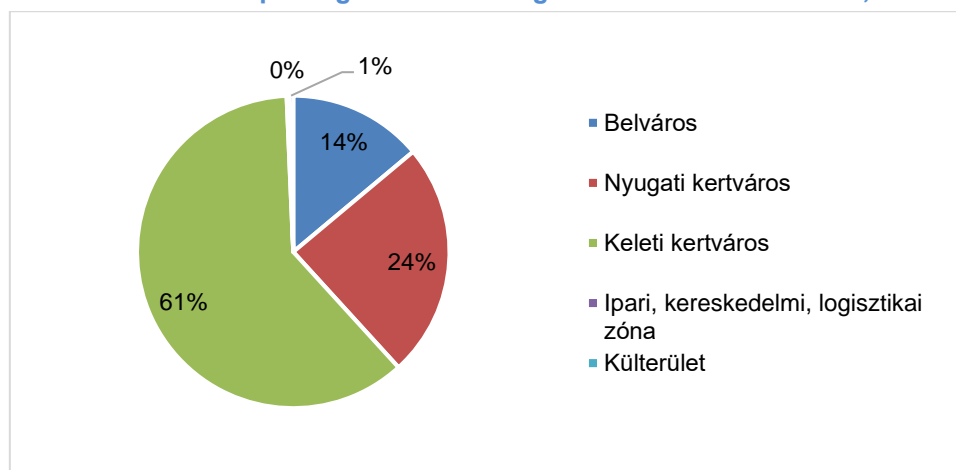
- **Belváros.** A városrész a település központi részét foglalja magában. A területet északról a belterület határa, keletről a Bem József, Jókai Katona József utcák, délről a Kossuth Lajos utca, Nyugatról pedig a Hunyadi, Rákóczi és Szabolcs utcák határolják. Sajátossága a természeti-topográfiai adottságok folytán a síkvidéki településekre jellemző, hosszan elnyúló történelmi településmag, ugyanakkor kifejezetten falusias a településközpont.
- **Nyugati kertváros:** A városrész a Belvárostól nyugatra, a Szabolcs, Rákóczi, Hunyadi, Petőfi utcák és a belterület határa közötti területen helyezkedik el. A városrész főbb funkcióit tekintve lakóterület, amelynek viszonylag nagy területi tartalékaik vannak. A településrész építészeti örökségeiben gazdag. Területéhez tartozik a Papp-kúria, a református templom, a II. világháborús emlékmű, kopjafa, az új sétálóutca és az 1848-49-es emlékmű is. A városrész területén a KSH 2001-es népszámlálási adatai alapján 2 szegregátum is található.
- **Keleti kertváros:** A Keleti kertváros a város belterületének keleti részén található, a Jókai, Bem, Ady, Kölcsey, Kossuth, Hunyadi, Petőfi utcákkal, délről, keletről és északról pedig a település belterületének szélével határolt terület. A településrész elsősorban lakó funkciókat lát el, azonban a városon belüli elhelyezkedése és területe következtében a másik kertvárosinál nagyobb arányban található itt vállalkozások (14 db). A városrész beépítettsége sűrűbb mint a nyugati kertvárosé. Lakó - kereskedelmi - szolgáltató funkciókra alkalmas, jelentős, jelenleg még beépítettlen illetve terjedősen beépített területek állnak rendelkezésre.
- **Ipari, kereskedelmi, logisztikai zóna:** Nyírmada város előzőekben bemutatott 3 városrészén kívül a túlnyomóan gazdasági funkciókkal jellemezhető területrész. Az Ipari, kereskedelmi, logisztikai övezet a város lakott területein kívül helyezkedik el. A városrész területén jelenleg is több termelő üzem, vállalkozás telephelye található meg, Lakások csak alacsony mértékben, a városhoz tartozó 10 külterületi egységen található a városrész területén, javarészt mezőgazdasági termelésre hasznosított területek találhatóak itt.

2. térkép: Nyírmada városrészei

A városrészek **népességét** vizsgálva megállapítható, hogy a legnagyobb népességkoncentrációjú területek a Keleti (61%) és a Nyugati (24%) kertváros, melyek együttesen a település népességének több, mint a háromnegyedét tömörítik. Mellettük a Belváros csekélyebb (14%) részesedéssel bír, az Ipari, kereskedelmi, logisztikai zóna területén található tanyás jellegű betelepüléseken az állandó népesség mindössze 1%-a él.

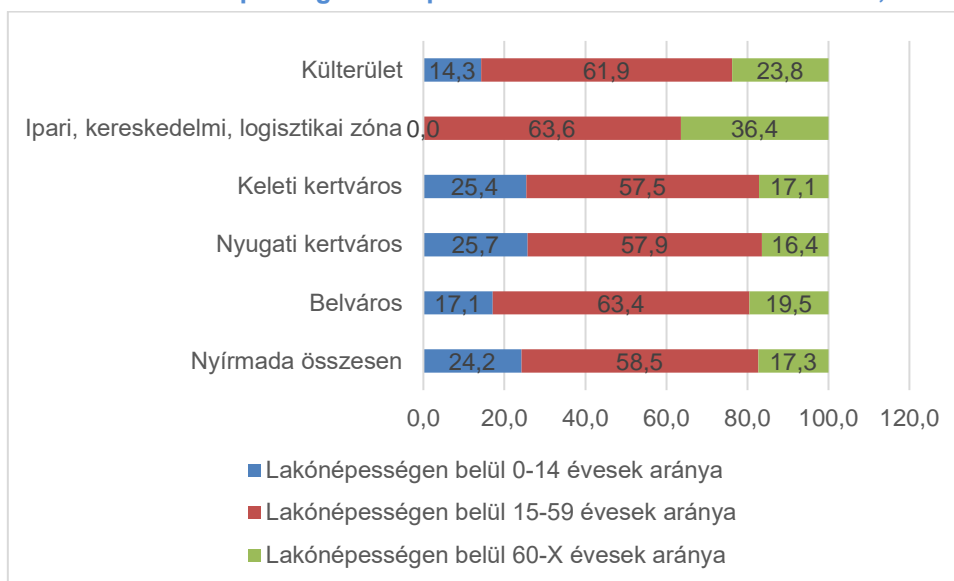
1. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok

A városrészek lakóinak **korcsoportos megoszlása** alapján kijelenthető, hogy a fiatalabb és idősebb korosztály esetében különbségek mutatkoznak az egyes városrészek között: míg a 0-14 éves korosztály a Nyugati kertvárosban (25,7%), addig a 60 év fölötti korosztály a Keleti kertvárosban (17,1%) képvisel nagyobb arányt.

2. ábra: A lakónépesség korcsoportos összetétele városrészenként, 2011

Forrás: KSH

A lakosság **képzettségi szintjét** tekintve a Belváros messze megelőzi a többi településrészt. Ebben a városrészben a városi átlagnál kisebb az alacsony iskolai végzettségűek aránya (26,7%) és nagyobb a felsőfokú végzettségűeké (14,2%). Az alacsony iskolai végzettség tekintetében kedvező mutatókkal rendelkezik a Keleti kertváros (53,4%) is, a felsőfokú végzettségűekre vonatkozó mutató pedig a Nyugati kertvárosban adja a legrosszabb értéket (2,9%).

A **jövedelmi helyzet** tekintetében a Belvárosban a legkedvezőbb a helyzet: itt a legalacsonyabb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (46,9%), a Keleti kertvárosban tapasztalható érték (56,8%) sincs messze a település egészének átlagától (56,1%), ami a 2001-es állapotokhoz képest nem jelent elmozdulást.

Az előző mutatóval jól korrelál a **foglalkoztatottak** aktív korú népességben belüli aránya: szintén a Belváros rendelkezik a legkedvezőbb értékekkel (49,4%), míg a Nyugati (36,8%) és a Keleti (40,6%) kertvárosban csak a település átlagát (41,2%) megközelítő értékekkel találkozhatunk. 2001-hez képest az arányok csak az ipari zónában nőttek számottevően, a többi városrészben azonos ütemben.

Végül a **foglalkoztatott nélküli háztartások** arányát tekintve a Keleti és a Nyugati Kertváros a települési átlag körüli értéket mutat, míg a Belváros lakossága lényegesen kedvezőbb helyzetben van.

A fenti megállapítások alapján az egyes városrészek esetében jól körvonalazhatók azok a problématerületek, amelyekre a fejlesztések során nagyobb hangsúlyt érdemes fektetni.

3 KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

3.1 Jövőkép

Nyírmada reális jövőképének kialakítására számos külső tényező figyelembevételével került sor, amelyek alapvetően meghatározzák a város átfogó, hosszú távú fejlődésének irányvonalait és korlátait:

- a korábbi meghatározó hagyományos gazdasági ágazatok és annak kiépített infrastruktúrája;
- a város földrajzi elhelyezkedése és előnyös térszerkezeti adottságai;
- a jelenlegi és a potenciális lakosok és vállalkozások általános és speciális szükségletei, elvárásai a településsel, a közszolgáltatásokkal és a városi funkciókkal szemben;
- a fejlesztések megvalósításához rendelkezésre álló támogatási források és a mellé rendelő önerő mértéke.

Ezeket a tényezőket, valamint a jelenlegi és jövőbeni várható trendeket figyelembe véve összefoglalóan a következőképpen fogalmazható meg **Nyírmada jövőképe**:

*Nyírmada hosszú távon egy **dinamikusan és fenntartható módon fejlődő, aktív, térszervező erővel rendelkező város, ahol a lakosság életkörülményei rendezettek, egészségi és szociális állapota kiegyensúlyozott. A közösségi közlekedési kapcsolatok, a város külső elérhetőségei kiválóak, a helyi kis- és középvállalkozások együttműködő, egymást kiegészítő tevékenységeivel alkotják a városi gazdaság motorját.***

3.2 A település átfogó fejlesztését szolgáló célok

Nyírmada jövőképe, valamint a város előtt álló kihívások alapján kijelölhetőek a település gazdasági-társadalmi fejlesztéseinek stratégiai céljai, a hozzájuk tartozó részcélok és a prioritások. Nyírmada hosszú távú, átfogó célkitűzése, amellyel a kitűzött jövőkép megvalósulását el kívánja érni a következő:

„Nyírmada saját értékeinek erősítésével és hangsúlyozásával, a körülvevő térséggel összehangoltan, kölcsönös előnyökön alapuló fejlesztések hatására növeli a versenyképességét, modern kisvárosi lakókörnyezete, valamint fejlett köz- és közösségi, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásai biztosítják a lakosság életminőségének javulását.”

Az általános cél tehát az, hogy

- a **lakosság életminősége** és életfeltételei javuljanak;
- a város tartósan segíteni tudja a **gazdasági szereplőket versenyképességük** javításában;
- a város **fenntartható fejlődési** pályára álljon;
- a **kohézió** erősödjön, és a **partnerség** fejlődjön;
- színes **közösségi élet** alakuljon ki.

A fejlesztéseknek azt a célt kell szolgálniuk, hogy Nyírmada „élhető” **kisvárossá fejlődjön**, ahol a növekvő számú lakosság települési komfortérzete magas, és emelkedik a helyi kötődésük szintje is. A vonzó feltételek, a megfelelően képzett munkaerő, valamint az

infrastruktúrával jól ellátott ipari terület jelentette gazdasági lehetőségeket szintén a város fejlődési érdekeit figyelembe véve kell hasznosítani.

3. ábra: Nyírmada jövőképe

3.3 Településfejlesztési elvek

A település jövőbeli céljainak elérését szolgáló fejlesztési elképzelések meghatározása alapvetően a **kisvárosi adottságok figyelembevétel** kidolgozott településfejlesztési irányelvek mentén történt. Mivel Nyírmada kisvárossá fejlődése nem járt együtt a város karakterformáló elemeinek megjelenésével, ezért **minden fejlesztést átható alapelvként** jelenik meg az „**értékteremtés**” és a **város identitásának** kialakítása, beleértve a helyi lakosok identitástudatának erősítését, az elvándorlás megakadályozását. Ennek megfelelően a stratégia kidolgozására az alábbi településfejlesztési elvek figyelembevételével került sor:

1. „Előrelátó”-proaktív és „megelőző”-preventív szemlélet

A fejlesztések mellett, hogy a már kialakult társadalmi, gazdasági problémák mérséklésére, megszüntetésére irányulnak, kiemelten kezelik a jövőorientált tervezést és a prevenciót. Ezáltal egyrészt minimálisra csökkenthető az újabb problémák kialakulása, másrészt pedig új lehetőségek generálhatók – kiaknázva a belső adottságokat és a külső pozitív változásokat. Ez az előrelátó, preventív városfejlesztési szemléletmód lehet a település hosszú távú versenyelőnyének forrása, amely szerepet játszik a térségi funkció megerősítésében. A lehetőségek kihasználása sokrétű tevékenységből áll, amelyek összehangolása és tervszerű megvalósítása a legnehezebb feladat, ezért kiemelt figyelmet érdemel.

2. Fenntartható, dinamikus fejlődés

A tervezett fejlesztések gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú összehangolása megalapozza a város hosszú távú, dinamikus gazdasági fejlődését, megakadályozva a gazdasági növekedés intenzitásának mérséklődését, valamint a belső erőforrások hatékony felhasználásával kizárja a stagnálás lehetőségét. A fejlesztési elv legfontosabb elemei:

- befogadó vállalalkozói infrastruktúra kiépítése,
- a helyi gazdasági szereplők bekapcsolódásának elősegítése, ösztönzése,
- a helyi humánerőforrás célzott irányú képzése, munkaerő-piaci kompetenciáinak fejlesztése.

3. „Igazságos” városfejlesztés

Az igazságosságra és méltányosságra törekvő fejlesztés keretében a területi és társadalmi egyenlőtlenségek mérséklését előmozdító, a kohéziós erő kihasználására törekvő fejlesztések valósulnak meg. Ezt az alapelvet a város fejlődése szempontjából kiemelten kell kezelni, hiszen a KSH 2011. évi adatai alapján, Nyírmada belterületén három szegregátum és több szegregáció szempontjából veszélyeztetett terület található. Az alapelv alkalmazásával lehetőség nyílik ezen városrészek és lakosaik integrálására, felzárkóztatására, a kiegyenlített városfejlődés és a társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésére.

4. Emberközpontú fejlesztés és széles körű partnerség

Fontos kiemelni, hogy a tervezett fejlesztések végső „fogyasztói” maguk a városlakók, ezért olyan tevékenységeket kell megvalósítani, amelyek közvetlenül vagy közvetve javítják a helyiek életminőségét, megteremtik számukra az optimális életkörülményeket, elősegítik a közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, valamint bővítik a kulturális, rekreációs, sportolási és szórakozási lehetőségek kínálatát. A sikeres és eredményes városfejlesztés megvalósítása érdekében elengedhetetlen a helyi lakosság, a civil társadalom, a gazdasági élet szereplői és a különböző kormányzati szintek közötti szoros partnerség kialakítása, az érintettek aktív bevonása a fejlesztési folyamat valamennyi szakaszában. A város vezetése folyamatosan konzultál a lakossággal, a város fejlesztésében figyelembe veszi a lakossági igényeket, szükségleteket, és aktívan bevonja a városi polgárokat a fejlesztések megvalósításába, ösztönzi az alulról jövő lakossági kezdeményezéseket.

3.4 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

3.4.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

A város egészére vonatkozó középtávú, tematikus jelleggel megfogalmazott célok:

1. Gazdaságélénkítés
2. Közszolgáltatások fejlesztése
3. Modern településszerkezet kialakítása
4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében

1. Gazdaságélénkítés

A gazdaság élénkítése, innovatív vállalalkozói környezet megteremtése a stabil és diverzifikált gazdasági szerkezet kialakításához, valamint a hosszú távú fenntartható fejlődés biztosítása (munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés).

Nyírmada kedvező gazdaságföldrajzi adottságait kihasználva hosszú távon képes megteremteni a termeléshez és szolgáltatási tevékenységhez szükséges **vállalkozói infrastruktúrát és innovatív környezetet**. A cél elérését elősegíti az M3 autópálya

Vásárosnaményig történő kiépítése, valamint a határ közelsége is, amely bővíti a nemzetközi gazdasági folyamatokba való bekapcsolódás lehetőségét.

A város ipari, kereskedelmi területei reális alternatívát kínálhat a térségbe érkező multinacionális kereskedelmi cégek képviselőinek, ügynökségeinek, illetve azok beszállítóinak. A befektetés-ösztönzés egyik eszközének tartott üzleti-szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése mellett kiemelt jelentőségű a szolgáltatási háttér megteremtése is.

A **gazdaságfejlesztés célja** tehát a befektetői, beruházási aktivitás ösztönzése, az ipari és mezőgazdasági vállalkozások innovatív tevékenységének, új vállalkozások létrejöttének, a meglévő tőkeszegény kis- és középvállalkozások fejlesztésének és a terület tökevonzó képességének elősegítése.

A vállalászási környezet javítása többértű:

- Elsősorban a hazai és a nemzetközi vállalkozások számára **vonzó befektetői környezet** kialakítására van szükség, amelynek első lépése az üzleti infrastruktúra fejlesztése, az infokommunikációs szolgáltatások biztosítása, telephely kialakítások elősegítése. Ez lehetővé teszi a már meglévő kis- és középvállalkozások megerősödését is.
- Az infrastrukturális feltételek javítása és bővítése mellett cél egy olyan **vállalkozói információs szolgálat** létrehozása, amely jelentősen megkönnyíti és egyszerűsíti a betelepülni szándékozó és a helyi vállalkozások adminisztrációját, valamint támogatja őket az üzletvitelben, piacszerzésben és a tőkebevonási lehetőségek feltárásában.
- Mivel Nyírmada életében a gazdaságon belül jelentős szerepet tölt be a **mezőgazdaság**, így szükséges a korszerű, környezetbarát, a helyi adottságokra épülő biogazdálkodási formák elterjesztése. A **fenntartható fejlődés** elvét figyelembe véve kell megteremteni a természet és a gazdaság összhangját, támogatni kell a gazdálkodók szövetkezési formáit érdekérvényesítő képességük és piaci versenyképességük javítása, illetve a termelő kapacitások jobb kihasználása érdekében. Elengedhetetlen a régi, elavult technológiák cseréje, korszerű, energiatakarékos gépek, berendezések és tároló kapacitások beszerzése, amelyek hatékonyabbá és termelékenyebbé teszik a vállalkozások működését. Cél a helyben termelt javak minél szélesebb körének és mennyiségének helyben történő feldolgozása, a minél magasabb feldolgozottsági fok elérése, melynek révén növelhető a megmaradó jövedelemtömeg.

Mindezek **eredményeként**

- munkahelyteremtő beruházások valósulnak meg,
- megerősödik a helyi vállalkozói szféra,
- vonzó vállalászási környezet jön létre, ezáltal megnő a város tökevonzó képessége,
- pozitív demográfiai folyamatok indulnak el (pl. a képzett és vásárlóképes fiatal lakosság helyben maradása, helyi társadalom kedvezőbb korösszetétele).

2. Közszolgáltatások fejlesztése

A közszolgáltatások, az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése, körének bővítése, minőségük és üzemeltetésük gazdaságosságának javítása.

Nyírmada Város Önkormányzata kiemelt figyelmet fordít arra, hogy ellátandó közszolgáltatási feladatait **magas színvonalon**, a város lakosságának megelégedésére hajtsa végre. Ennek érdekében többek között az alábbi tevékenységek, fejlesztések megvalósítására törekszik:

- egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése (életkilátások javítása, szociális védőháló biztosítása);
- nevelési és oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése;
- munkaerő-piaci igényekhez igazodó (át)képzési formák kialakítása;
- kulturális intézmények, létesítmények fejlesztése;
- belterületi vízrendezés megoldása;
- a kiépült bel- és külterületi csatorna-hálózat fenntartható működtetése;
- biztonságos vízellátás feltételeinek fenntartása (többek között a Nyírmadai Víztermelő Telep vízbázisainak védelemben tartása);
- helyi közutak, közterek fenntartása, megóvása és fejlesztése;
- intézmények energiatakarékos üzemeltetése, megújuló energiaforrások használata (energiaracionalizálás).

A megvalósítás során a városvezetés kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a közszolgáltató rendszer, valamint a tervezett fejlesztések fenntartható üzemeltetése is biztosított legyen. Ez egyaránt jelenti a humán erőforrás-fejlesztés és -gazdálkodás tudatosságát, valamint a működéshez szükséges erőforrások racionális biztosítását. A közszolgáltatások fejlesztése során az önkormányzat kiemelt figyelmet fordít arra, hogy azok minden érintett számára egyenlő eséllyel hozzáférhetőek legyenek.

A tervezett fejlesztések eredményeként megvalósul a közszolgáltatások teljes körének minőségi fejlesztése, ami egyrészt pozitív hatást vált ki a lakosok önkormányzattal szembeni hozzáállását és elvárásait tekintve, másrészt a minőségi életvitel alapjait teremti meg. A helyben biztosítható egészségügyi, szociális és köznevelési szolgáltatások tárgyi és intézményi feltételeinek javításával, valamint a lakosság különböző csoportjai számára az egyenlő mértékű hozzáférés megteremtésével a lakosság életszínvonala is javul.

3. Modern településszerkezet kialakítása

Modern, kiegyensúlyozott kisvárosi településszerkezet kialakítása, az épített és természeti környezet állapotának megóvása.

A modern városi életformára való igény előtérbe kerülése indokoltá teszi a városszerkezettel és az épületállománnyal kapcsolatos tudatos koordináció erősítését. A település történelmi központjának spontán alakulásából származó adottságok, a városi funkciók fejlődése, valamint a földrajzi helyzetből adódó lehetőségek kiaknázásához a városszerkezet fejlesztése, az egyes városrészek funkcióinak megfelelő kialakítása szükségessé vált.

A településszerkezet fejlesztése terén a város arculatának, karakterének megfelelő, ugyanakkor az egyes településrészek funkcióit is kiszolgáló, támogató városi környezet kialakítása a cél, amely egyrészt elősegíti a helyi lakosság életminőségének növekedését, másrészt vonzó migrációs célterületté teszi a várost, harmadrészt pedig hozzájárul a gazdasági környezet fejlődéséhez. A legfontosabb **fejlesztési, fejlődési területek** a következők:

- Kiegyensúlyozott, kisvárosi településszerkezet megteremtése, illetve a hagyományosan kialakult élhető, barátságos kisvárosi karakter fejlesztése és előnyeinek tudatosítása;
- A meglévő önkormányzati tulajdonú épületek ütemezett felújítása, illetve indokolt esetben helyi védelem alá helyezése;

- Közterületek és közösségi területek állapotának javítása, figyelembe véve az egyes városrészek specifikus sajátosságait (pl. főtér, egyéni és közösségi közlekedési csomópont, sportolási terület, rekreációs terület, műemléki környezet);
- A zöldfelületek megújítása és rendszerbe szervezése: a zöldfelületi hálózat elemei nemcsak a környezeti állapot javításához és a város ökológiai stabilitásához járulnak hozzá, hanem fontos közösségi térként is funkcionálnak;
- Az ipari, kereskedelmi, logisztikai övezetnek a lakóövezettől való elkülönülése és a 41-es útra való csatlakozásának fenntartása, körforgalom kialakítása a lakó és termelő funkciók egymást zavaró hatásainak minimalizálása érdekében;
- A gazdasági és közfunkciókat betöltő épületállomány ütemezett megújítása: ezen a területen a város hatásköre elsődlegesen a saját tulajdonában lévő ingatlanok rekonstrukciójára terjed ki oly módon, hogy a fizikai jellegű felújítások hozzájáruljanak az adott épület és az érintett városrész funkcióinak megerősítéséhez és bővítéséhez;
- Mobilitási feltételek javítása: utak, járdák, kerékpárutak, parkolók fejlesztése és kialakítása, a biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése, a gépjármű és a gyalogos közlekedés biztonságosságát is elősegítő közlekedési csomópontok kialakítása, közösségi közlekedés vonzerejének és minőségének növelése;
- Szegregációs folyamatok mérséklése, megállítása: jóllehet a szegregátumok felszámolása csak komplex, a lakosság általános helyzetét is javító beavatkozásokkal lehetséges, fontos figyelmet fordítani az érintett területek infrastrukturális fejlesztésére annak érdekében, hogy a fizikai jellegű szegregáció megszüntethető legyen.

A **fejlesztések hatására** esztétikusabbá válik a településkép, javul a lakosság életminősége, erősödik az identitása, valamint növekedik a város népességmegtartó és -vonzó ereje.

4. Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében

A magas szintű kultúra, hagyományőrzés, közművelődés, a szabadidő eltöltését és a rekreációt szolgáló lehetőségek biztosítása, a társadalmi kohézió erősítése

A globális kommunikáció és a felgyorsult életritmus hatására a szellemi rekreáció és a kulturális javak fogyasztása egyre inkább háttérbe szorul, ezért különösen fontos e célkitűzés megvalósítása. Kiemelt figyelmet kell szentelni a hagyományőrzésre, a kultúrára, a szabadidős, rekreációs lehetőségek biztosítására. A helyi kulturális élet fenntartásához és fejlődéséhez szükség van a programkínálat szélesítésére valamint infrastrukturális fejlesztések megvalósítására. A **fejlesztendő területek** a következők:

- Helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása;
- Hagyományőrzés és -ápolás;
- Helyi és térségi érdeklődésre egyaránt számot tartó rendezvények szervezése;
- A helyi programkínálat szélesítése és a célcsoportok igényeihez alakítása, kiemelten az ifjúság és az időskorúak részére,
- Civil közösségek kulturális és egyéb közösségépítő kezdeményezéseinek támogatása;
- A különböző kezdeményezéseket összehangoló koordinációs mechanizmus kialakítása;
- Részvétel térségi, megyei és regionális programsorozatokban;
- A kulturális és szabadidős értékek és lehetőségek célcsoport-orientált promóciója;

- A szabadidős (rekreációs) tevékenységekhez kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, pl. kerékpárút építés, közösségépítő kirándulások szervezése, szabadtéri sportpálya infrastrukturális fejlesztése, többfunkciós sportcsarnok építése, diáksport, szabadidős sport, utánpótlás nevelés, versenysport támogatása.

A fenti tevékenységek **eredményeként**

- javul a város arculata,
- színesebbé válik a programkínálat,
- gyakoribbá válnak a civil önszerveződések és az alulról jövő kezdeményezések;
- a fejlesztéseket kihasználó települési és térségi lakosok mind egészségügyileg, mind pszichésen kedvezőbb állapotba kerülnek, javul közérzetük, melynek köszönhetően erősödik kötődésük a városhoz;
- a társadalmi kohézió erősödik, fejlődik a helyi közösség identitástudata, erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, amely hozzájárulhat a népességmegtartó képesség növekedéséhez, valamint a szegregátumok területén élők felzárkóztatásához is.

3.4.2 Városrészi szintű területi célok

A területi célok az adott városrész helyzetelemzésében feltárt jellegzetességek alapján kerültek meghatározásra. A városrészi célok hierarchikusan illeszkednek a középtávú városi célok eléréséhez, emellett referenciapontot képeznek az integrált akcióterületi fejlesztésekhez. Ennek megfelelően olyan kérdésekre is választ adnak, mint a településrész funkcionális fejlesztési iránya, a területhasználat jellege, a városrész lakókörnyezetének, illetve gazdasági környezetének fejlődési irányai.

Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- Funkcionálisan a településközpontban indokolt a helyi és térségi közösségi és humán szolgáltatások befogadása, fejlesztése, a lakóövezeti városrészekben a lakófunkciók erősítése, az ipari övezet városrészben a nagy volumenű termelő és szolgáltató egységek megtelepedése.
- A város különböző részein eltérő közösségi jellegű fejlesztésekre van szükség.
- A szegregációban érintett területen a szociális gondoskodás és humán szolgáltatás minőségének emelésére, a társadalmi és munkaerő-piaci integráció ösztönzésére, illetve lakókörnyezet fejlesztésére kell hangsúlyt helyezni.
- A zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése a településközpontban és a lakóövezetekben a meglévő parkok megújításával és bővítésével valósítható meg.
- Kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztéseket a településközpontban és a lakóövezetekben is célszerű végrehajtani. Ezek jellege azonban alapvetően különbözik egymástól: a központban a városi lakosság mellett az átutazók, turisták kiszolgálását biztosító kisebb üzleteknek célszerű teret biztosítani, míg a lakóövezetekben az érintett utcákban élő lakosok számára a mindennapi megélhetéshez szükséges árucikkek árusításával foglalkozó helyi kiskereskedőknek kell teret engedni.
- Az ipari jellegű területek esetében cél az elérhetőség javítása, a meglévő területek intenzívebb hasznosítása, szükség esetén új területek bevonása és az infrastruktúra fejlesztése.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét és kontextusát alkotják, ami hozzájárul ahhoz, hogy a városrészek közötti életminőségbeli különbségek a konzisztens célok megfogalmazásával és megvalósításával csökkenjenek, ugyanakkor a városi feladatok ellátása is hatékonyabbá váljon.

1. Belváros

A városrész Nyírmada központi területe, ennek megfelelően a fejlesztés fókuszában olyan funkciók erősítése áll, amelyek a település teljes lakossága számára relevánsak, a mikrotérségi központi szerepkörből, illetve a kistérségi-járási hatókörű funkciókból adódóan elvárhatóak.

A városrész fejlesztési célja tehát:

V1: Modern és funkciógazdag városközpont kialakítása, fejlesztése

„Modern települési központ kialakítása a városi, közszféra, közösségi, közigazgatási, humán és gazdasági funkciók és szolgáltatások körének bővítése és minőségük javítása érdekében.”

A célok elérése érdekében a városrész funkcióinak erősítése szükséges. A városi szolgáltatások kiteljesedését, valamint a fenntarthatóságot leginkább a közfunkcióknak a városrészben történő koncentrálása segíti elő. Mindezek mellett fontos tényező a gazdasági funkció erősítése és a legutóbbi népszámlálási adatok alapján a városrész északi területén kirajzolódott kis kiterjedésű szegregátumban élő hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztatása, a leszakadás megakadályozása.

A kitűzött cél elérése érdekében indikatívan a következő – önkormányzati és egyéb szervezetek által megvalósítandó – beavatkozási területek azonosíthatók a városrész tekintetében:

- Egészségház felújítása
- Szociális és egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- Középületek akadálymentesítése
- Művelődési ház felújítása II. ütem
- Templom felújítása
- Vízvezető csatornák építése, meglévők felújítása, helyreállítása
- Kerékpárút építése
- Úthálózat felújítása
- Közösségi közlekedés feltételeinek javítása (buszöblök korszerűsítése, gyalogosátkelők, buszvárók)
- Zöldterületek méretének növelése
- Munkaerő-piaci, foglalkoztatási, képzési programok lebonyolítása (kiemelten a hátrányos helyzetű lakosság számára)
- Munkahelyteremtés

2. Keleti városrész

A Keleti városrész Nyírmada egyik lakófunkciójú területe, amely magában foglalja a népszámlálási adatok alapján azonosított három szegregátum közül a legnagyobb kiterjedésű 2. szegregátumot. A fejlesztések iránya ennek megfelelően kettős: egyrészt fontos a lakófunkciók megtartása és fejlesztése oly módon, hogy a kedvező feltételek elősegítsék a városi lakosság növekedését, másrészt a hátrányos helyzetű lakosság további leszakadását megakadályozó, társadalmi felzárkózásukat elősegítő intézkedésekre van szükség.

A városrész fejlesztési célja:

V2: „Élőbb” és élhetőbb keleti városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi, gazdasági integráció előmozdítása érdekében

„A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével, a lakókörnyezet fejlesztésével a Keleti városrész lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírmada társadalmi-gazdasági folyamataiba.”

Szükséges a munkához jutás esélyeinek és feltételeinek javítása, amelyre igény jelentkezik a szegregátumokban és a nem szegregált területeken egyaránt. Fontos a kiskereskedelmi szolgáltatások helyi igényeknek megfelelő fejlődésének ösztönzése, valamint a zöldfelületek és közösségi terek arányának növelése, illetve karbantartása. Emellett javítani szükséges a városrész elérhetőségét, ezen belül kiemelt feladat a biztonságos gyalogos és kerékpáros közlekedés feltételeinek kialakítása.

A fizikai infrastruktúra javítása azonban önmagában nem elegendő a lakosság társadalmi integrációjához. Szükséges a hátrányos helyzetűek – különösen a fiatalok – egyenlő esélyeinek megteremtése. Ez főként a képzési és munkaerő-piaci programokba történő bevonással, szociális szolgáltatások és közérdekű információk hozzáférhetőségének javításával, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartásával segíthető elő. A kitűzött cél elérése érdekében indikatívan a következő beavatkozási területek azonosíthatók a városrészben:

Az egészséges életmód elterjesztéséhez szükséges infrastrukturális feltételek megteremtése (pl.: sportcsarnok és tanuszoda építése)

Lakhatási körülmények javítása, lakókörnyezet fejlesztése

Önkormányzati bérlakás-program („fecskeház”)

Közösségi terek kialakítása

Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (járdaépítés, kerékpárút építés, úthálózat felújítása)

Munkaerő-piaci, foglalkoztatási, képzési programok lebonyolítása (kiemelten a hátrányos helyzetű lakosság számára)

Munkahelyteremtés

A felzárkóztatást segítő támogató programok szervezése – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű és roma tanulók felzárkóztatása és szocializációja céljából

Mindezeket az általános feladatokat kiegészíti a szegregált környezetben élők integrációjának elősegítésére kidolgozott intézkedéscsomag, amely az **antiszegregációs programban** részletesen is ismertetésre kerül.

3. Nyugati városrész

A Nyugati városrész Nyírmada egyik lakófunkciójú területe, mely szegregált jellegű lakóterületet is magában foglal. A fejlesztések iránya ebben a városrészben tehát egyrészt a lakófunkciók megtartása és további fejlesztése oly módon, hogy a kedvező feltételek a városi lakosság növekedését legyenek képesek előidézni, másrészt a hátrányos helyzetű lakosság

további leszakadását megakadályozó, társadalmi felzárkózásukat elősegítő intézkedésekre is szükség van.

A városrész fejlesztési célja:

V3: „Élőbb” és élhetőbb nyugati városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi, gazdasági integráció előmozdítása érdekében

„A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével, a lakókörnyezet fejlesztésével a Nyugati városrész lakosságának nagyobb mértékű integrálása Nyírmada társadalmi-gazdasági folyamataiba.”

A munkához való jutás esélyeinek és feltételeinek javítása alapvető elvárás a városrész teljes területén. Fontos a kiskereskedelmi szolgáltatások fejlesztésének ösztönzése, valamint a zöldfelületek, közösségi terek kiterjedésének növelése, karbantartása – a helyi igényeknek megfelelően. Emellett javítani kell a Nyugati városrész és a többi településrész közlekedési kapcsolatát – elsősorban a gyalogos és kerékpáros közlekedés területén.

A fizikai infrastruktúra javítása szükséges, de nem elégséges feltétel a hátrányos helyzetű lakosság integrációjához. Az esélyegyenlőség megteremtését szolgálhatják a különféle képzési és munkaerő-piaci programok, a széleskörű szociális szolgáltatások biztosítása, valamint az általános közigazgatási, közszolgáltatási rendszerek integrált feladatellátásának fenntartása.

A kitűzött cél elérése érdekében indikatívan az alábbi beavatkozási területek jöhetnek számításba a városrész tekintetében:

Szociális Ápolási, Gondozási Központ férőhelyének bővítése, felújítása
 Lakhatási körülmények javítása, lakókörnyezet fejlesztése
 Önkormányzati bérlakás-program („fecskeház”)
 Közösségi terek kialakítása
 Közlekedési infrastruktúra fejlesztése (járdaépítés, kerékpárút építés, úthálózat felújítása)
 Munkaerő-piaci, foglalkoztatási, képzési programok lebonyolítása (kiemelten a hátrányos helyzetű lakosság számára)
 Munkahelyteremtés
 A felzárkóztatást segítő támogató programok szervezése – kiemelten a halmozottan hátrányos helyzetű és roma tanulók felzárkóztatása és szocializációja céljából

A felsorolt általános jellegű beavatkozásokat kiegészíti a szegregált környezetben élők integrációjának elősegítésére összeállított intézkedéscsomag, amely az **antiszegregációs programban** részletesen is ismertetésre kerül.

4. Ipari, kereskedelmi, logisztikai zóna

A városrész Nyírmada belterületének határán elhelyezkedő településrészeket foglalja magában. A város környéki külterület alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló terület, amely lakott részekkel, tanyákkal is rendelkezik és nem utolsó sorban itt található az ipari, kereskedelmi övezet, valamint a település rekreációs területe a Csokaly tó és környéke.

A fejlesztések ebben a városrészben a befektetés-ösztönzésre és vállalkozásfejlesztésre, az iparterület infrastrukturális fejlesztésére, a kiegyensúlyozott és versenyképes területhasználat biztosítására, valamint a rekreációs lehetőségek kiszélesítésére koncentrálnak.

A városrész fejlesztési célja:

V4:Tőkevonzó, fejlett vállalkozói környezet infrastrukturális feltételeinek megteremtése az ipari, kereskedelmi, logisztikai zónában

„A település rekreációs kínálatának mennyiségi és minőségi fejlesztése, továbbá az ipari-gazdasági területek fejlesztésével modern vállalkozási környezet kialakítása a város tőkevonzó képességének növelése és a helyi vállalkozások fejlődési lehetőségeinek biztosítása érdekében.”

A város tőkevonzó képességének növelése céljából elengedhetetlenül fontos a vállalkozások számára kijelölt terület infrastrukturális fejlesztése, a kedvező vállalkozási feltételek megteremtése. Az ipari, kereskedelmi, logisztikai funkciók egy övezeten belüli koncentrációja hosszú távon kettős hatással is jár:

- egyrészt javítja a többi városrész lakókörnyezetét is azáltal, hogy a környezeti, zaj- és légszennyezéssel járó tevékenységek nem a lakóépületek között zajlanak,
- másrészt a dinamizálódó és fejlett környezetet biztosító területen megerősödnek a vállalkozások, új befektetések történnek, ami a lakosság jövedelmi helyzetét és életkörülményeit is javíthatja a pozitív foglalkoztatási hatásokon keresztül.

Az ipari, kereskedelmi, logisztikai funkciók ellátásához szükséges a munkavállalók számára a megközelíthetőség javítása kerékpárút kiépítésével, valamint fontos a közmű infrastruktúra biztosítása a termelő, szolgáltató egységek kapacitásigényének kielégítése érdekében.

Mindenekelőtt azonban a gazdasági funkciók erősítéséhez, a fejlődéshez a munkaerő-piaci keresletnek megfelelő kínálat megteremtésére van szükség. A kínálati oldal hiányosságai célzott oktatási, képzési programok megvalósításával a helyi befektetők igényeihez igazítható.

A kitűzött cél elérése érdekében indikatívan az alábbi beavatkozási területek merülnek fel a városrész tekintetében:

Az agrárium versenyképességének javítása, agrárinnováció elősegítése

Biogazdálkodás elterjesztése

Mezőgazdasági feltáró utak építése, javítása

Helyi termelők piacra jutásának támogatása pl.: helyi piac bővítése, rövid ellátási-lánc program (rel-program)

Vállalkozási környezet és tőkevonzó képesség fejlesztése

Inkubátor célú iparcsarnok kialakítása

Vállalkozói információs szolgálat kialakítása

Munkaerő-piaci, foglalkoztatási, képzési programok lebonyolítása (kiemelten a hátrányos helyzetű lakosság számára)

Munkahelyteremtés

Vízvezető csatornák építése, meglévők felújítása, helyreállítása

Kerékpárút építés

3.5 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A megvalósítandó városrészi célkitűzések hozzájárulnak a város középtávú tematikus céljainak teljesüléséhez. A területi és tematikus célok együttesen segítik elő az átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését. A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus és területi célok közötti összefüggéseket.

1. táblázat: A városrészi célok hozzájárulása a középtávú tematikus célok megvalósulásához

Területi célok	Tematikus célok			
	T1: Gazdaságélénkítés	T2: Közszolgáltatások fejlesztése	T3: Modern településszerkezet kialakítása	T4: Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
V1: Modern és funkciógazdag városközpont kialakítása, fejlesztése				
V2: „Élőbb” és élhetőbb keleti városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi-gazdasági integráció előmozdítása érdekében				
V3: „Élőbb” és élhetőbb nyugati városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi-gazdasági integráció előmozdítása érdekében				
V4: Tőkevonzó, fejlett vállalkozói környezet infrastrukturális feltételeinek megteremtése az Ipari, kereskedelmi, logisztikai zónában				

erős koherencia

közepes koherencia

4 A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A Belügyminisztérium által 2014. december 11-én közzétett „Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez” című dokumentum alapján három projekttypus különböztethető meg:

- 1. akcióterületi projektek** (térben koncentrált és egymással összehangolt projektek): az egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések
 - egymással szinergikus hatást fejtenek ki, az egyes projektelemek segítik más projektek megvalósulását illetve hatásának kiteljesedését
 - az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra,
 - volumenük, így várható hatásuk is legyen akkora, hogy érzékelhető változást idézzenek elő az akcióterületen;
- 2. kulcsprojektek:** a jellemzően nagyobb összegű kulcsprojektek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el;
- 3. hálózatos projektek** (egymással összehangolt, térben kapcsolódó projektek):
 - több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű projektelemből áll,
 - a város egészére vagy annak jelentős részére kiterjed,
 - a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik.
- 4. egyéb projektek:** a fenti kategóriákba nem tartozó, egyéb tervezett fejlesztések.

Az ITS tehát tartalmazza a célok eléréséhez szükséges legfontosabb beavatkozásokat, de a dokumentum operatív jellege ugyanakkor nem jelenti azt, hogy részletesen kidolgozva tartalmaznia kell a megvalósítandó projekteket, elegendő, ha a stratégia a tervezett fejlesztések vázlatos bemutatására szorítkozik.¹

Az alábbiakban bemutatjuk Nyírmada Város Önkormányzata által megvalósítani tervezett projekteket a fenti csoportosításnak megfelelően – megjelölve mindenhol a finanszírozás lehetséges forrását².

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklása

Nyírmada arra törekszik, hogy **a lehető legtöbb forrást (magántőkét és támogatási forrást) mozgósítani tudja** annak érdekében, hogy a város fejlődésének motorja legyen, azaz a városi és városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa – elősegítve ezáltal a település dinamizálódását, kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődését, a társadalmi szolidaritás megteremtését és a gazdaságos működést.

A konkrét, gyakorlati beavatkozásokat **térben koncentráltan**, pontosan azonosított területeken kell végrehajtani a kedvező hatások elérése érdekében. Az **egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületeken** végbemenő fejlesztések egymással összehangoltan valósulnak meg, egymásra szinergikus hatást fejtenek ki, erősítik egymás hatásait.

A fejlesztési akcióterületek kijelölése során az alábbi **alapelveket** vettük figyelembe:

- az akcióterületek teljesítsék a minimálisan előírt követelményeket az ellátandó funkciók, a szükséges fejlesztések és a szociális mutatók tekintetében;
- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánberuházások miatt valóban indokoltak;

¹Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.)

² Azok a projekttervezések is szerepelnek a listákban, amelyek megvalósíthatósága – finanszírozási kérdések miatt – bizonytalan.

- az akcióterületek megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatás legyen elérhető a magántőke mobilizálásával.

A fenti alapelveknek megfelelően Nyírmadán a következő **fejlesztési akcióterületek** kerültek kijelölésre a 2014-2020 közötti időszakra.

3. térkép: Nyírmada akcióterületei

Akcióterületek:

1. Belvárosi akcióterület
2. Szociális akcióterület
3. Gazdaságfejlesztési akcióterület
4. Rekreációs és turisztikai akcióterület

Forrás: Saját szerkesztés

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületeken tervezett fejlesztések nem minden esetben alkotnak egyetlen akcióterületi projektet, hanem egyes elemei egyben kulcs-, hálózatos vagy egyéb projektként önállóan is megvalósíthatók. Ezek az átfedések erősítik a tervezett fejlesztések közötti kapcsolódást, szinergiát.

4.2.1 Belvárosi akcióterület

A város központi részét magában foglaló akcióterületen megvalósításra kerülő fejlesztések elsősorban a **közszolgáltatások minőségének, hozzáférhetőségének**, valamint a **közüntézmények fenntartásának javítására** irányulnak, továbbá hosszú távon hozzájárulnak a **modern településszerkezet kialakításához** is. A fejlesztések az akcióterület közfunkciókat ellátó jellegéből adódóan a város teljes lakosságát érintik.

A Belvárosi akcióterülethez tartozó utcák: Bem u. – Jókai u. – Ady u. – Kölcsey u. – Kossuth u. – Hunyadi u. – Szabolcs u. – Katona u. – Honvéd u. – Sugár u. – Rákóczi u. – Kisvárdai u.

2. táblázat: A belvárosi akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
Piac fejlesztése	A városi piac fejlesztése a helyi termékek előnyben részesítése és a helyi termelők megerősítése érdekében.	TOP 2.1.2	10
Szolgáltató Ház kialakítása, alapműködéséhez szükséges tárgyi eszközbeszerzése	Használaton kívüli épület külső-belső felújításával, bővítésével egy olyan teret kíván nyújtani az önkormányzat, amely lehetőséget ad irodai szolgáltatások elvégzésére stb.	TOP 2.1.2	27,8
Sportpálya felújítása	A lakosság egészségi állapotának megőrzése érdekében, a prevenció jegyében olyan modern sportlétesítmény létrehozása a cél, amely képes a településen élők számára megteremteni a kulturált, biztonságos sportolás feltételeit, ezáltal növelve az aktív szabadidő eltöltési alternatívák számát.	TOP 2.1.2	41
Művelődési Ház és Könyvtár Közművelődési Intézmény színháztermének felújítása, alapműködéséhez szükséges tárgyi eszközbeszerzése	A meglévő színházterem belső felújítása és alapműködéséhez szükséges eszközök beszerzése által egy 200-300 fő befogadására alkalmas rendezvények, konferenciák, gyermekprogramok, színházi előadások tartására alkalmas terület kialakítása.	TOP 2.1.2	50
Belterületi közúthálózat fejlesztése és járdaépítés	Szilárd útburkolatok kialakítása, szükség esetén vízelvezető árok lefedése; a környezetbarát közlekedés jegyében járdaépítés, valamint kerékpárút-hálózat fejlesztése.	TOP 3.1.1 TOP 2.1.2	110
Zöldterületek megújítása és bővítése	Közterek, parkok, zöldfelületek létrehozása és megújítása az esztétikusabb városkép kialakítása és a rekreációs lehetőségek bővítése érdekében.	TOP 2.1.2	16,8
Kiegészítő soft projektelemek	Az infrastrukturális beavatkozásokhoz kapcsolódó kiegészítő elemek: Bűnmegelőzést, közlekedésbiztonság és közbiztonság javítását segítő rendezvény(sorozat)jellegű programok, akciók.	TOP 2.1.2	6,4
Egészségház kialakítása	Az egészségház megépítésével a jelenleg különálló, leromlott állapotban lévő, felújításra szoruló épületekben működő házi orvosi praxisok, védőnők, fogorvos és gyerekorvos egy közös épületben működnének majd. Az egészségügyi szolgáltatóhelyek összevonása gazdaságossági, üzemeltetési szempontból, valamint a helyi lakosok, ellátottak számára is előnyös.	TOP 4.1.1	100
Művelődési Ház és Könyvtár épületének felújítása II. ütem	Az épület energetikai hatékonyságának javítása: külső szigetelés, nyílászárók cseréje, fűdém szigetelése, vegyes tüzelésű kazánok beállítása, kazánházak kialakítása stb.	TOP 3.2.1	50

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
Mocorgó Gyerekház épületének felújítása	Az épület teljes körű felújítása, akadálymentesítése, valamint energetikai hatékonyságának javítása: külső szigetelés, nyílászárók cseréje, földem szigetelése, vegyes tüzelésű kazánok beállítása, kazánházak kialakítása stb.	TOP 3.2.1 TOP 4.2.1	50
Rendőrőrs épületének felújítása	Az épület akadálymentesítése és energetikai hatékonyságának javítása: külső szigetelés, nyílászárók cseréje, földem szigetelése, vegyes tüzelésű kazánok beállítása, kazánházak kialakítása stb.	TOP 3.2.1	50
Buszmegállók korszerűsítése, buszöblök kialakítása	A meglévő buszmegállók leromlott állapotban vannak, nem felelnek meg a mai kor követelményeinek így felújításuk, valamint a megnövekedett forgalom miatt buszöblök kialakítása vált szükségessé.	TOP 3.1.1 TOP 2.1.2	35
Összesen			547

A **tervezett fejlesztések megvalósulása** esetén a közintézmények energetikai korszerűsítésével csökkennek az önkormányzat közüzemi kiadásai, emellett a kiépített, modern városi infrastruktúra és minőségi szolgáltatások növelik a lakosság komfortérzetét.

4.2.2 Szociális akcióterület

Az alapvetően lakófunkciójú területen tervezett tevékenységek célja a **lakófunkciók további erősítése** mellett a területen található **intézmények modernizálása**, a szociális, közösségi, közterületi funkciók fejlesztése, útfelújítások. A fejlesztéseket minden esetben áthatja az akcióterületen található szegregátumok hatékony felszámolását, a szegregátumok területén élők reintegrációját elősegítő **társadalmi szolidaritás** alapelve, amely a megvalósítás során különböző soft tevékenységek, programok, társadalmi felzárkózást célzó tevékenységek keretében jelenik meg.

A Szociális akcióterülethez tartozó utcák: Jókai utca – Bem utca – Csokonai utca – Névtelen utca – Táncsics utca, József Attila utca, Gábor Áron utca – Ady utca – Vasvári utca – Arany János utca – Sugár utca – Kossuth utca – Zrínyi utca – Madách utca – Vörösmarty utca – Gárdonyi utca – Toldi utca – Petőfi utca – Dózsa utca – Petneházi utca – Árpád utca –

3. táblázat: A szociális akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
Szociális Ápolási és Gondozási Központ épületének felújítása és helyi védelem alá helyezése	Az épület teljes körű felújítása és energetikai hatékonyságának javítása: külső szigetelés, akadálymentesítése, nyílászárók cseréje, földem szigetelése, vegyes tüzelésű kazánok beállítása, kazánházak kialakítása stb. A felújítást követően az önkormányzat az épületet helyi védelem alá vonja.	TOP 4.2.1 TOP 4.3.1	50
Buszmegállók korszerűsítése, buszöblök kialakítása	A meglévő buszmegállók leromlott állapotban vannak, nem felelnek meg a mai kor követelményeinek így felújításuk, valamint a	TOP 3.1.1 TOP 4.3.1	35

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
	megnövekedett forgalom miatt buszöblök kialakítása vált szükségessé.		
Belterületi közúthálózat fejlesztése és járdaépítés	Szilárd útburkolatok kialakítása; a környezetbarát közlekedés jegyében járdaépítés, valamint kerékpárút-hálózat fejlesztése.	TOP 3.1.1 TOP 4.3.1	50
Munkaerő-piaci képzések szervezése, lebonyolítása	A hagyományos feldolgozóipari ágazatokra, valamint a munkaerő-piaci igényekre támaszkodó képzési stratégia kidolgozása, képzések szervezése és lebonyolítása.	TOP 5.2.1	30
Kiegészítő, „soft” típusú tevékenységek	A társadalmi együttműködés előmozdítását, a helyi identitás és kohézió erősítését szolgáló komplex programok kidolgozása.	TOP 5.2.1	20
Összesen			215*

*Ebből az összegből a szociális városrehabilitációs projekt tervezett költségvetése kb. 100 millió forint.

A **fejlesztések eredményeként** az akcióterület keleti részén korábban elindult szociális városrehabilitációs folyamat új irányt vesz, területi határát a belvárosi akcióterülettől nyugatra található területek bevonásával a lakófunkciók erősítése mellett a szociális funkciók kiterjesztésére összpontosítja.

4.2.3 Gazdaságfejlesztési akcióterület

Az ipari és kereskedelmi funkciókat szolgáló területen megvalósítandó fejlesztések célja a **város intenzív és fenntartható gazdasági fejlődésének előmozdítása**, kedvező befektetői környezet kialakítása.

Az akcióterülethez tartozó külterületek megnevezése: hrsz. 0255/24; 0255/25

4. táblázat: A gazdaságfejlesztési akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
Inkubátorház kialakítása, üzleti infrastruktúra kiépítése, fejlesztése	A létesítmény a volt állami gazdaság területén kerül kialakításra, amelynek szükségességét a vállalkozói szféra által generált igény kielégítése, valamint a város hosszú távú gazdaságfejlesztési célja indokolja. Az üzleti infrastruktúra fejlesztése során az ipari területen lévő raktárak, gazdasági épületek is megújulnak. A területen szükségessé vált a víz, villany, szennyvíz, gáz, csapadék-elvezetés problémáinak megoldása.	TOP 1.1.1	400
Hivatásforgalmi célú kerékpárút építése	A beruházás közvetlen célja a biztonságos munkába járás segítése, a közlekedésbiztonság megteremtése, környezettudatos közlekedési formák terjesztésének előmozdítása.	TOP 3.1.1	100
Befektetés-ösztönzési stratégia és foglalkoztatási paktumok kidolgozása	A gazdaság élénkítése és a foglalkoztatás javítása érdekében komplex gazdaságfejlesztési, munkaerő-piaci és befektetés-ösztönzési programok kerülnek kidolgozásra a gazdasági szereplők közötti koordinációs mechanizmusok kialakításával.	TOP 5.1.2	50
A meglévő kkv-k piacra jutását segítő program	A program a helyi vállalkozások piacra jutását különböző marketingtevékenységek támogatásával segíti elő.	TOP 5.1.2	40
Összesen			590

A fejlesztések hatására megteremtődnek a **hosszú távú gazdasági növekedés alappilléreit** szolgáló üzleti infrastruktúra alapjai, kialakulnak a helyi vállalkozások közötti hatékony együttműködési gyakorlatok, a keresletnek megfelelő, szakképzett munkaerő jelenik meg a munkaerőpiacon, és összességében vonzó befektetési környezet alakul ki.

4.2.4 **Rekreációs és turisztikai akcióterület**

A nyugati kertváros közvetlen szomszédságában elhelyezkedő akcióterületet alapvetően a **szabadidős tó és környéke** alkotja – kedvező természeti adottságokat biztosítva.

A tervezett tevékenységek jellemzően a **közösségi funkciók erősítésére**, a helyi lakosság rekreációs lehetőségeinek kialakítására, fejlesztésére irányulnak. Fontos emellett az akcióterület turisztikai vonzerejének növelése, amely hosszú távú perspektívát jelenthet a város számára.

Az akcióterülethez tartozó külterület megnevezése: hrsz. 069/1

5. táblázat: A rekreációs és turisztikai akcióterülethez kapcsolódó projektek, tevékenységek

Megnevezés	Leírás	Finanszírozás lehetséges forrása	Becsült költség (m Ft)
A szabadidős tó vonzerejének fejlesztése	A fejlesztés célja, hogy a szabadidős tó környezetének rendbetételével a jelenleg horgászvíz-ként funkcionáló tó ne csak a horgászok, hanem a természet nyugalma kedvelők számára is megfelelő kikapcsolódási lehetőséget biztosítson. Ennek érdekében a parton tűzrakó helyekkel, grillezési lehetőséggel ellátott horgászbeállók, valamint játszótér kerülnek kialakításra. A fejlesztés hatására a terület alkalmassá válik kisebb rendezvények, horgászversenyek lebonyolítására is.	TOP 2.1.2	50
Erdei iskola kialakítása	Az erdei iskola kialakításával megteremtődnek a fiatal generáció egészséges testi, lelki fejlődését biztosító, az egészséges életmódra nevelő „természetközeli” infrastrukturális feltételek.	TOP 2.1.2	50
Gyalog- és kerékpárút kialakítása	A terület könnyebb és környezetbarát megközelíthetősége érdekében vegyes használatú gyalog- és kerékpárút kerül kialakításra.	TOP 1.2.1 TOP 2.1.2 TOP 3.1.1	60
Közműhálózat fejlesztése	A közművesítetlen közterületen új közmű építése; meglévő közmű esetén nagyobb teljesítményre történő alkalmassá tétele érdekében, annak átépítése.	TOP 2.1.2	50
Kiegészítő, „soft” típusú tevékenységek	Az infrastrukturális, beruházási jellegű beavatkozások mellett kiegészítő („soft”) tevékenységek megvalósítása is történik, melyek hozzájárulnak a célkitűzések eléréséhez, a közösségi funkciók erősítéséhez, valamint az infrastrukturális beavatkozások céljaihoz. Úgy mint, szabadtéri közösségi programok (pl.: horgászverseny) szervezése, városmarketing tevékenységek lebonyolítása, tematikus programok kialakítása stb.	TOP 2.1.2	30
Az akcióterületi fejlesztések tervezett költségvetése összesen			240

A rekreációs célú **fejlesztések megvalósulása pozitívan befolyásolja** a városi **lakosság életminőségét**, a kiegészítő, „soft” típusú szemléletformálási tevékenységek hozzájárulnak a lakosság **egészségi állapotának javításához**, a közösségi szolgáltatások minőségi javulása növeli a **helyi identitástudatot**, ugyanakkor a turisztikai attrakciófejlesztéshez kapcsolódó elemek megvalósítása befektetői tőke bevonását eredményezi, ezáltal **hosszú távon gazdasági növekedést indukál**.

4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

Meghatározásra kerültek olyan fejlesztési elképzelések is, amelyek önállóan is megvalósíthatók kulcs-, hálózatos vagy egyéb projektként. **Az integráltság elvének érvényesítése** érdekében mindazon fizikai jellegű projektekhez, ahol ez szakmailag indokolt, illetve a pályázati kiírás által megengedett lesz, olyan társadalmi-közösségi célú, soft projektek is kapcsolódni fognak, amelyek egyértelműen felerősítik az infrastrukturális beruházások pozitív hatásait. A tervezett beavatkozások jelenleg ismert részleteit (pl. lehetséges tevékenységek, becsült költségvetés, indikatív ütemezés) a következő fejezetek tartalmazzák azzal az előfelvetéssel, hogy ezek a projektkidolgozás későbbi fázisaiban kerülnek pontosításra, véglegesítésre.

A település jövője szempontjából megvalósuló kiemelt fejlesztések elsősorban a **település népességmegtartását, az elvándorlás megakadályozását** célozzák. A cél eléréséhez a városnak meg kell teremtenie a lakosság kiegyensúlyozott és fenntartható életviteléhez szükséges **gazdasági, társadalmi és szociális feltételeket**. Mindezt a stratégiai célrendszer figyelembevételével, a **társadalmi kohézió**, a helyi identitás és a városhoz való kötődés kialakítása, **erősítése** érdekében az alábbiakban bemutatott fejlesztések megvalósításával tervezi.

Kulcsprojektek:

- Egészségház kialakítása
- Ökoturisztikai fejlesztés (szabadidőpark létrehozása)

Hálózatos projektek:

- A belvízelvezető hálózat korszerűsítése és fejlesztése
- A szabadidős, rekreációs tevékenységekhez kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése (pl. kerékpárút építés, közösségépítő kirándulások szervezése, diáksport, szabadidős sport, utánpótlás nevelés, versenysport támogatása)
- Közösségi terek, parkok, zöldfelületek kialakítása
- Nyírmada-Pusztadobos összekötő kerékpárút építése a jobb külső megközelíthetőség érdekében
- Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés a munkaerő-mobilitás ösztönzése érdekében

Egyéb projektek:

- Piac fejlesztése
- A városi arculat és identitás erősítése, kulturális, hagyományőrző rendezvények szervezése, a civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása
- A helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és funkcionális megújítása
- Szociális, foglalkoztatási programok szervezése, humánerőforrás-térkép, befektetés-ösztönzési program kidolgozása a helyi kis- és középvállalkozások bevonásával a hatékony munkaerő-mobilizálás érdekében
- Helyi gazdaság- és termékfejlesztést ösztönző tevékenységek: a helyi gazdaságfejlesztés mentorálása, folyamatsegítése, szakértői támogatása, a helyi termékek népszerűsítése, a kkv-k közötti együttműködések támogatása, klaszter-hálózat kialakítása, foglalkoztatási paktum

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a stratégia céljaihoz

Nyírmada tervezett fejlesztései kapcsolódnak egymáshoz, erősítve egymásra gyakorolt pozitív hatásukat. A projekttypusok közötti átfedés (pl. egy meghatározott akcióterületen megvalósuló kulcsprojekt vagy egy hálózatos projekt akcióterületen megvalósuló elemei) kifejezetten pozitív szinergiákat eredményezhet.

Az egyes fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolatát az alábbi táblázat foglalja össze. (Amennyiben egy fejlesztés több célhoz is kapcsolódik, abban az esetben minden érintett célnál megjelenítésre került a projekt.)

6. táblázat: A fejlesztési projektjavaslatok és a középtávú városi célok kapcsolata

Középtávú városi tematikus célok	Kulcsprojektek	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
1. Gazdaság-élénkítés			<ul style="list-style-type: none"> - Gazdaságfejlesztési akcióterület - Belvárosi akcióterület 	<ul style="list-style-type: none"> - Piac fejlesztése - Szociális, foglalkoztatási programok szervezése, humánerőforrás-térkép, befektetés-ösztönzési program kidolgozása - Helyi gazdaság- és termékfejlesztést ösztönző tevékenységek
2. Közszolgáltatások fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> - Egészségház kialakítása 		<ul style="list-style-type: none"> - Belvárosi akcióterület - Szociális akcióterület - Rekreációs és turisztikai akcióterület 	
3. Modern településszerkezet kialakítása		<ul style="list-style-type: none"> - A belvízelvezető hálózat korszerűsítése és fejlesztése - Közösségi terek, parkok, zöldfelületek kialakítása - Nyírmada-Pusztadobos összekötő kerékpárút építése - Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés 	<ul style="list-style-type: none"> - Belvárosi akcióterület - Szociális akcióterület - Gazdaságfejlesztési akcióterület - Rekreációs és turisztikai akcióterület 	
4. Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében	<ul style="list-style-type: none"> - Ökoturisztikai fejlesztés (szabadidőpark létrehozása) 	<ul style="list-style-type: none"> - A szabadidős, rekreációs tevékenységekhez kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Belvárosi akcióterület - Szociális akcióterület - Rekreációs és turisztikai akcióterület 	<ul style="list-style-type: none"> - A városi arculat és identitás erősítése - A helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és funkcionális megújítása

Akcióterületek prioritási sorrendje	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.		
11. Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés																
Egyéb projektek																
12. Piac fejlesztése																
13. A városi arculat és identitás erősítése																
14. A helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és funkcionális megújítása																
15. Szociális, foglalkoztatási programok szervezése, humánerőforrás-térkép, befektetés-ösztönzési program																
16. Helyi gazdaság- és termékfejlesztést ösztönző tevékenységek																

Jelmagyarázat:

előkészítés

megvalósítás

A felállított prioritási és ütemezési sorrend azonban rugalmasan kezelendő. Nyírmada Város Önkormányzata a tervezett fejlesztései jelentős részét kizárólag európai uniós támogatással tudja megvalósítani, így a tényleges sorrend nagyban függ a pályázati kiírások megjelenésétől és a feltételeknek való megfeleléstől.

4.6 A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A tervezett projektek finanszírozási forrásait elsősorban a 2014-2020 közötti európai uniós támogatások jelentik, ami az egyes szereplők saját forrásaival egészül ki, részben a támogatások társfinanszírozása, részben a teljes mértékben saját forrásból megvalósítandó fejlesztések kapcsán.

Nyírmada Város Önkormányzata a beavatkozások megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít a fenntarthatóságra a stabil költségvetési helyzet megőrzésére, ennek érdekében fontos, hogy a létrejövő vagy megújuló létesítmények működtetése ne terhelje meg a város költségvetését, továbbá számos olyan fejlesztést tervez, amely már önmagában is a költséghatékony fenntartás irányába hat.

A városok számára kiemelt figyelmet érdemel a **Terület és Településfejlesztési (TOP)** források új eljárás szerinti felhasználása. A TOP keretein belül meghatározott források tervezése és felhasználása az ún. Integrált Területi Programok (ITP) kialakításával valósul meg, amely tartalmazza a megyék területén megvalósítani tervezett intézkedéseket (a megyei jogú városok kivételével). A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében rendelkezésre álló keret 89,28 milliárd forint (Nyíregyháza nélkül)³. Ezen túlmenően a megye szereplői részére allokált indikatív forráskeretek (allokációk) ismertek az alábbiak szerint.

³ 1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat

8. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye TOP forráskerete terhére tervezett forrásallokáció

Prioritás	Tervezett intézkedések	Tervezett allokáció
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	12,783
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	7,974
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	5,715
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	6,891
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	16,52
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	8,415
	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	14,053
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	2,405
	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,91
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	2,59
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	7,408
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,964
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	1,654
7. Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	7.1. Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése	CLLD
	7.2. A városi lakosság közösségi aktivitásának növelése a helyi közösségszervezés és kulturális kínálatbővítés segítségével	CLLD

Forrás: 1562/2015. (VIII. 12.) Korm. határozata a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló integrált területi programok jóváhagyásáról

A TOP forrásain túl az Európai Unió Strukturális és Beruházási Alapjai terhére az alábbi források állnak rendelkezésre:

- Az **Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP)** elsődleges célja a közlekedés hálózatának és infrastruktúrájának fejlesztése, a transzeurópai közlekedési hálózaton keresztül a városi közlekedésen át, egészen a környezetbarát megoldásokig.
- Az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)** fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezeléséhez. Az EFOP a gyakorlatban nemcsak a szegénység elleni küzdelemből fogja kivenni a részét, de hangsúlyt helyez a társadalmi kohézió erősítésére, az egészségügyi beruházásokra, a köznevelés minőségének fejlesztésére, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának növelésére és a kutatás-fejlesztésre.
- A **Környezeti és Energhatékonsági Operatív Program (KEHOP)** célkitűzése, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg.
- A **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)** egyik legfontosabb célkitűzése Magyarország foglalkoztatási rátájának 75%-ra való emelése. Ehhez egyrészt

új munkahelyeket kell létesíteni, másrészt a munkát vállalni akarók képességeit kell fejleszteni. A program további két fontos célkitűzése az ország innovációs képességeinek és kapacitásainak, valamint a magyar ipari és szolgáltató szektornak a fókuszált fejlesztése.

- A közigazgatás, és a közszolgáltatási szféra kiemelt fejlesztései a **Közigazgatás- és Közszolgáltatás Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)** terhére lesznek végrehajtva.
- A **Vidékfejlesztési Program (VP)** elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fenntartható fejlődése, a vidéki térségek és közösségek erősítése, az életminőség javítása a vidéki térségekben, valamint a gazdasági fejlődés támogatása.
- A **Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP)** a halászati ágazat támogatási lehetőségeit tartalmazza.
- A **Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)** alapvető célja, hogy a leginkább rászoruló személyeket – a szegénységben élő gyermekeket, a hajléktalanokat, valamint a rendkívül alacsony jövedelmű személyeket – megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez juttassa.

Mindezek mellett a városok egyéb EU-s és nemzetközi támogatást is bevonhatnak fejlesztéseik megvalósításába:

- Határon átnyúló együttműködési programok (Románia-Magyarország, Magyarország-Szlovákia, Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna),
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT),
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

Az előző fejezetekben bemutatásra került kulcsprojektek, hálózatos, akcióterületi és egyéb projektek **finanszírozás forrása szerinti összefoglalását**⁴ a következő táblázat mutatja be. **A Nyírmada által felhasználható források milliárdos nagyságrendűek:** az alábbi táblázat adatai alapján mintegy 2,7 milliárd forintnyi forrásra számít az önkormányzat, amelynek rendelkezésre állása alapvetően a megpályázható források nagyságától, a pályázók (azaz versenytársak) számától és a támogatási intenzitástól függ. A tervezett fejlesztések teljes körű megvalósítására – éppen a pénzügyi korlátok és az élénk verseny miatt – nem feltétlenül lesz lehetőség, vagyis a tényleges források reálisan ennél alacsonyabbak lesznek. Ezért szükséges azon fő irányelveknek a meghatározása, amelyek alapján azonosíthatók a legfontosabb beavatkozások:

- a fejlesztés által érintett célcsoport nagysága és helyzete,
- a fejlesztés várható gazdasági, társadalmi és környezeti hatásainak mértéke,
- jogszabályi előírások, kötelezettségek,
- a helyi lakosság és vállalkozások elvárásai, szükségletei.

⁴ A tervezett fejlesztésekhez rendelt költségvetés indikatív jelleggel került megjelölésre, annak tudatában, hogy mindezek megvalósítására a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem feltétlenül elegendőek.

9. táblázat: A tervezett fejlesztések vázlatos pénzügyi terve

Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek		
1. Belvárosi akcióterület*	320	TOP 2.1.2 Zöld város kialakítása
2. Szociális akcióterület*	215	TOP 4.3.1 Leromlott városi területek rehabilitációja TOP 5.2.1 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok
3. Gazdaságfejlesztési akcióterület	590	TOP 1.1.1 Ipari parkok, iparterületek fejlesztése
4. Rekreációs és turisztikai akcióterület	240	TOP 1.2.1 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Kulcsprojektek		
5. Egészségház	100	TOP 4.1.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
6. Ökoturisztikai fejlesztés	90	TOP 1.2.1 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Hálózatos projektek		
7. Belvízelvezető hálózat	200	TOP 2.1.3 Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések
8. Szabadidős és rekreációs infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	150	TOP 1.2.1 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
9. Közösségi terek, parkok, zöldfelületek	70	Saját erőből vagy más projekttel összekapcsolva valósítható meg
10. Nyírmada-Pusztadobos összekötő kerékpárút építése	120	TOP 3.1.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
11. Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés	200	TOP 1.3.1 Gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés
Egyéb projektek		
12. Piac fejlesztése	20	TOP 1.1.3 Helyi gazdaságfejlesztés
13. A városi arculat és identitás erősítése	30	Saját erőből vagy más projekttel összekapcsolva valósítható meg
14. A helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és funkcionális megújítása	50	Saját erőből vagy más projekttel összekapcsolva valósítható meg
15. Szociális, foglalkoztatási programok szervezése, humán erőforrás-térkép, befektetés-ösztönzési program	90	TOP 5.1.2 Helyi foglalkoztatási együttműködések
16. Helyi gazdaság- és termékfejlesztést ösztönző tevékenységek	90	Saját erőből vagy más projekttel összekapcsolva valósítható meg

* A belvárosi és a szociális akcióterületnél az az összeg szerepel, amely kifejezetten és kizárólag a tervezett akcióterületi projektekre vonatkozik.

5 ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása⁵

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia részeként kell elkészíteni Nyírmada város Antiszegregációs Programját, amelynek kidolgozása a következő lépésekből áll:

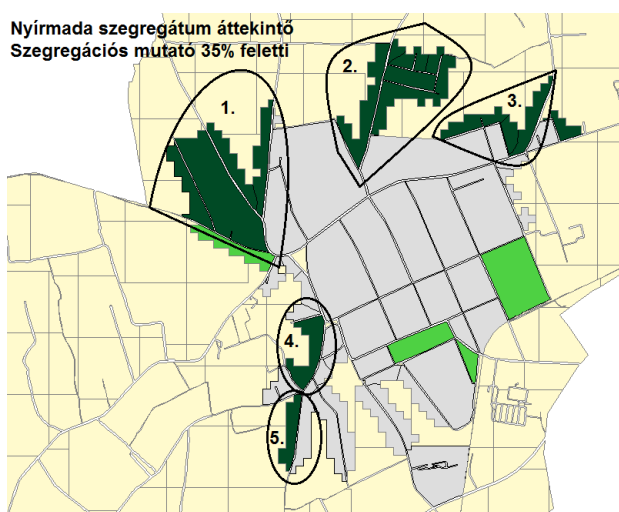
- szegregátumok, illetve szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása,
- az azonosított területek helyzetelemzése,
- célkitűzések és beavatkozások megfogalmazása.

A szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolását a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 10. mellékletében meghatározott módszertan szerint a KSH végezte el a 2011. évi népszámlálási adatok alapján, az ún. szegregációs mutató kiszámításával. 2000 főnél népesebb települések esetében azok a legalább 50 lakossal rendelkező területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja a 35%-ot, míg a szegregációval veszélyeztetett területek esetén az érték 30% és 35% közé esik. Nyírmada területén a Központi Statisztikai Hivatal 2011-es népszámlálási adatai alapján öt, együttesen 1574 fős lakosságszámmal rendelkező szegregátum azonosítható be.

A szegregátumok a következő településrészeket fedik le:

1. szegregátum: Szabolcs út - Kisvárdai út - Petneházi út - belterületi határ,
2. szegregátum: belterületi határ - Jókai u. - Bem u. - belterületi határ,
3. szegregátum: Ady E. út - Gábor Á. út - Hársfa u. - belterületi határ,
4. szegregátum: Nyírfu u. - Hunyadi út - Petőfi út - Cserepes út - belterületi határ,
5. szegregátum: Cserepes út - Petőfi út - belterületi határ.

4. térkép: Nyírmada szegregátumai

Forrás: KSH

A térkép sötétzöld színnel jelöli a szegregátumokat, míg a világoszölddel jelölt területeket szegregációs folyamatok veszélyeztetik. A kartogram olyan területeket is megjelöl, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de az alacsony népességszámuk miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak. A Nyírmada területén kijelölt szegregátumok mindegyikében jelen vannak a szegregációt előidéző és azzal együtt járó társadalmi-gazdasági problémák. A helyszíni szemle alapján a 2. és a 3. terület tekinthető ténylegesen is szegregátumnak telepszerű megjelenése, mérete és a társadalmi-gazdasági problémák összetettsége miatt tekinthető.

A település északi peremén elhelyezkedő területek a város átlagához képest rosszabb szociális és lakhatási körülményeket biztosító, hátrányos helyzetű – nagy arányban roma családok által lakott szegregátumként azonosítható be, ahol a gazdasági és társadalmi

⁵ A szegregált területek részletes elemzését a Megalapozó vizsgálat tartalmazza.

problémák egymást erősítő komplex rendszere van jelen. Az antiszegregációs program ennek megfelelően ezekre fog összpontosítani, de természetesen a célok és beavatkozások valamennyi szegregátumra, szegregáció által veszélyeztetett területre, sőt az egész városra értelmezendők.

Ez a megközelítés lehetővé teszi, hogy az önkormányzat a város legkedvezőtlenebb helyzetű területeire koncentrálva, érdemben javítson a jelzett szegregátumban élő lakosok helyzetén. Mindazonáltal az anti-szegregációs programban bemutatandó, abban vállalásként megjelenő, többnyire szociális, oktatási, egészségügyi fejlesztést kitűző projektek végrehajtása a teljes települést érinti, így a város összes hátrányos helyzetű lakosára vonatkozóan történnek intézkedések az ITS által lefedett időszakban.

10. táblázat: A szegregátumok főbb demográfiai és lakásállományi mutatói

Mutató megnevezése	1.	2.	3.	4.	5.
Szegregációs mutató (%)	43,5	60,1	52,4	38,7	41,7
Lakónépesség száma	605	627	182	100	60
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya (%)	27,4	34,6	32,4	9,0	33,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,3	56,8	57,7	31,0	60,0
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya (%)	10,2	8,6	9,9	60,0	6,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	62,1	71,1	61,0	45,2	50,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	1,7	1,3	1,0	2,4	3,1
Lakásállomány (db)	157	163	48	22	20
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (%)	7,0	30,1	20,8	18,2	20,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	7,0	29,4	21,7	14,3	16,7
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	5,1	22,2	17,4	9,5	11,1
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	70,4	53,8	87,5	77,8	44,4
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	67,1	71,8	81,3	78,0	65,0
Munkanélküliek aránya az akcióterületen belül (munkanélküliségi ráta)	28,6	47,5	29,4	59,1	57,1
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya (tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek + foglalkoztatottak száma)	20,6	42,4	23,5	40,9	47,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	62,6	74,2	77,1	71,0	75,0

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

5.2 Az elmúlt években megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Kiindulásként fontos megemlíteni, hogy az önkormányzat korábbi városfejlesztési stratégiájában kidolgozott antiszegregációs program intézkedéseinek köszönhetően a szegregált környezetben élők száma jelentősen csökkent. A 2001. évi népszámlálás idején még négy szegregátum volt 2200 fő feletti lakosságsszámmal, míg 2011-ben 1574 fő élt az érintett városrészekben.

Az előző időszak(ok)ban az önkormányzat által a szegregáció megszüntetése érdekében megvalósult intézkedések:

- Csatlakozott a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszerhez a felsőoktatásban továbbtanuló nyírmadaiak támogatása céljából;

- Nyírmadai székhellyel létrejött a Szociális Támogató, Családsegítő és Gyermekjóléti Társulás, mely széleskörű és magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt a szociálisan hátrányos helyzetű lakosoknak és a gyerekeknek.
- Kidolgozásra került a Patay István Általános Iskola Sajátos Nevelési Igényű Tanulók Habilitációs (fejlesztő) Programja.
- Kidolgozásra került Nyírmada Nagyközség⁶ Önkormányzata Esélyegyenlőségi Terve, majd 2015. szeptember 1-én a képviselőtestület elfogadta a TÁMOP-forrás igénybevitelével elkészített Nyírmada Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programját.
- A romák foglalkoztatásának és képzésének elősegítése érdekében roma munkaerőpiaci menedzsert alkalmazott, akik segítik a roma lakosság és a munkáltatók közötti kapcsolatfelvételt és hátrányos helyzetű lakosság munkába állását;
- A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának és integrációjának érdekében kialakította a Mocorgó Gyerekházat.
- Tehetségdondozó programokat (roma színjátszó kör, tradicionális hangszeres csoportok) indítottak.
- Az integrációs folyamatok megkönnyítésének érdekében 5 fő roma származású pedagógiai asszisztentst foglalkoztatott.
- Csatlakozott a Többcélú Kistérségi Társulás által megvalósított kistérségi gyerekesély programhoz.
- A 8 általános iskolai osztállyal nem rendelkezők számára felzárkóztató képzéseket, a 8 általánossal rendelkezők részére pedig középfokú szakmai képzéseket szervezett a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat Vásárosnaményi kirendeltségével partnerségben – folyamatosan együttműködik az illetékes munkaügyi szervekkel.
- A téli hónapokban tüzelő támogatást nyújt a rászorulóknak részére.
- Lakhatási program keretében az Autonómia Alapítvánnyal közösen lakás-felújítási programot valósított meg. Az ebben részt vevők megtakarításait az alapítvány ugyanakkora összeggel kiegészítette és megszervezte az érintett házak felújítását, segítette annak lebonyolítását.
- Csatlakozott az „Út a középiskolába programhoz”, amelynek keretében a résztvevő gyerekek felkészítő foglalkozásokon vettek részt annak érdekében, hogy biztosított legyen középiskolai továbbtanulásuk.
- Képesség kibontakoztató – tehetségdondozó – program segítette a jó képességű gyerekek tehetségének kibontakozását.
- A közfoglalkoztatási programba jelentős számban bevonja az érintett, hátrányos helyzetű lakosságot (2013-ban 143 fő, 2014-ben 223 fő, 2015-ben szeptember 30-ig 326 fő).

A fenti intézkedésekből is látható, hogy az önkormányzat felismerte a szegregáció kialakulásának veszélyét és annak a város életére nézve káros következményeit, ezért a jövőben is folytatja a szegregáció mérséklésére és megszüntetésére irányuló tevékenységek megvalósítását.

5.3 Antiszegregációs intézkedési terv

A korábbi IVS-ben megfogalmazott antiszegregációs célok jelenleg is érvényesek. Nyírmada Antiszegregációs programjának **átfogó célja** a szegregátumok területén élő hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetben lévő lakosok életminősége javításának elősegítése, társadalmi integrációjuk ösztönzése.

⁶ Nyírmada a terv készítés időpontjában még Nagyközségi címmel rendelkező település volt.

Ezt az átfogó célt négy **konkrét rész cél** megvalósításával kívánja elérni Nyírmada Város Önkormányzata:

1. A szegregátumban élők lakhatási és környezeti körülményei javításának segítése;
2. A szegregátumban élők munkaerő-piaci aktivitásának ösztönzése;
3. A szegregátumban élők képzettségi szintjének növelésének ösztönzése;
4. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok nagyobb mértékű integrálása a település közösségi életébe.

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

A város a szegregátumokban élők hátrányos helyzetének mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések kidolgozása során a tüneti kezelés helyett **a problémák valódi okának feltárására** törekedett, aminek eredményeképp arra a megállapításra jutott, hogy a hátrányos helyzet leküzdését jelentő egyik fő kitörési pont az **oktatásban** keresendő. Az alacsony iskolázottsági szint ugyanis a munkanélküliség, szegénység, majd rossz lakáskörülmények formájában gyűrűzik tovább és befolyásolja negatívan – a legtöbb esetben egész életre szólóan és generációkon át – az emberek életkörülményeit és esélyeit a kitörésre.

Az antiszegregációs program keretében az önkormányzat az alábbi beavatkozásokat tervezi:

1. Célzott oktatási intézkedések a szegregátumokban élő hátrányos helyzetű csoportok számára

A hátrányos helyzetből való felemelkedés egyik alapfeltétele a megfelelő képzettség megszerzése, ezért ezen intézkedés a program sarkalatos pontját képezi. A csoporton belül jellemző a gyenge iskolai teljesítmény, ugyanakkor a legnagyobb problémát a korai iskolaelhagyók magas aránya jelenti. Az életesélyek javítása érdekében versenyképes oktatási infrastruktúrára és a sajátos nevelési-oktatási igényeket, családi körülményeket figyelembe vevő, az ezekből fakadó problémákat hatékonyan kezelni képes megoldásokra van szükség. A nevelés-oktatás tartalmi befolyásolására lehetősége korlátozott azóta, hogy a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ átvette az általános iskola fenntartását, azonban kiemelten fontos a fenntartó, az önkormányzat és az egyéb érintett szervezetek (pl. szociális intézmények) közötti szoros együttműködés a célcsoport felzárkóztatása érdekében.

2. A szegregátumokban élők foglalkoztatási helyzetének javítása, alternatív helyi foglalkoztatás erősítése

Az érintett csoportokban magas a munkanélküliség aránya, ezért lényeges elemként jelenik meg a munkahelyteremtés, valamint az önellátás biztosítása. A hátrányos helyzet újratermelődésének, a további elszegényedésnek a megállítása érdekében a legfontosabb az érintett csoportok jövedelmi helyzetének javítása, elsősorban munkajövedelem biztosításán keresztül. Mivel azonban ezek a társadalmi csoportok a nyílt munkaerőpiacon nem versenyképesek, legtöbbjük munkatapasztalattal, megfelelő képzettséggel nem rendelkezik, ráadásul gyakran kell szembenézniük diszkriminációval, foglalkoztatási helyzetük javítása többlépcsős, hosszú folyamat, melynek kezdő fázisában speciális támogatott programok megvalósítására van szükség. Eze a komplex programok a hagyományos munkaerő-piaci megoldásoktól teljesen eltérő megközelítést követelnek meg. A beavatkozások keretében szükséges célzott, a sajátos igényekhez igazodó képzés-foglalkoztatás megvalósítása, a szociális gazdaság szerepének növelése, tudatosítás a diszkriminációmentesség biztosítása érdekében, egyénre szabott mentori támogatás biztosítása.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- helyi termékek fejlesztésének, előállításának és értékesítésének támogatása;
- a szociális gazdaság fejlesztése: helyi termékek előállítását, helyi szolgáltatásokat biztosító szociális foglalkoztatási kezdeményezések;

- munkába állást szolgáló szak- és átképzési programok támogatása;
- speciális csoportok tagjainak munkaerő-piaci integrációját segítő mentori program megvalósításának támogatása.

3. Integráció és közösségfejlesztés

Az intézkedés lehetővé teszi a hátrányos helyzetű csoportok – kiemelten a romák – bekapcsolódását, részvételének erősítését a helyi közösség életébe, az esélyteremtő és közösségfejlesztő programokon keresztül előmozdítja a társadalomba való integrálódás folyamatát. Az intézkedés nagy hangsúlyt helyez a közösség fejlesztését, a helyi identitás erősítését szolgáló programokra, amelyek által az együttműködésre, önkéntességre és a karitatív tevékenységre való hajlandóság is növekszik helyi szinten.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- a lakosság identitástudatának erősítését célzó programok,
- közösségfejlesztést és társadalmi befogadást erősítő térségi programok,
- területi hátrányok felszámolását segítő közösségfejlesztő és esélyteremtő programok.

4. A szegregátumokban élők lakhatási feltételeinek javítása komplex önkormányzati kezdeményezésű programok keretében

A hátrányos helyzetű csoportok számára az emberhez méltó lakáskörülmények biztosítása szinte megoldhatatlan feladat, a családok jelentős része a szegregálódó területeken lévő, teljesen elértéktelenedő ingatlanokban él. A lakáskörülmények javítása, a lakhatási költségek kezelhető szinten tartása éppen ezért fontos feladat, csakúgy, mint a szegregáció fokozatos megszüntetése. A lakáskörülmények javítása többlépcsőben megvalósítandó feladat, amely során támaszkodni szükséges a meglévő ingatlanokra és a célcsoport intenzív bevonására is – ezáltal is foglalkoztatási lehetőséget biztosítani számukra.

Az intézkedés során megvalósuló tevékenységek:

- szociális bérlakások kialakításának támogatása;
- támogatás hátrányos helyzetű családok lakásainak komfortfokozatának növelésére, energiahatékonysági fejlesztésére.

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A tervezési folyamat során a városvezetés olyan **komplex fejlesztési elképzelések** kidolgozására törekedett, amelyek megteremtik a város egészének kiegyensúlyozott és fenntartható jövőbeli fejlődését. A megvalósítandó beavatkozások kialakításánál ezért alapvető elvárás, hogy **ne idézzék elő szegregátumok kialakulását**, és semmilyen formában **ne erősítsék a szegregációs folyamatokat**.

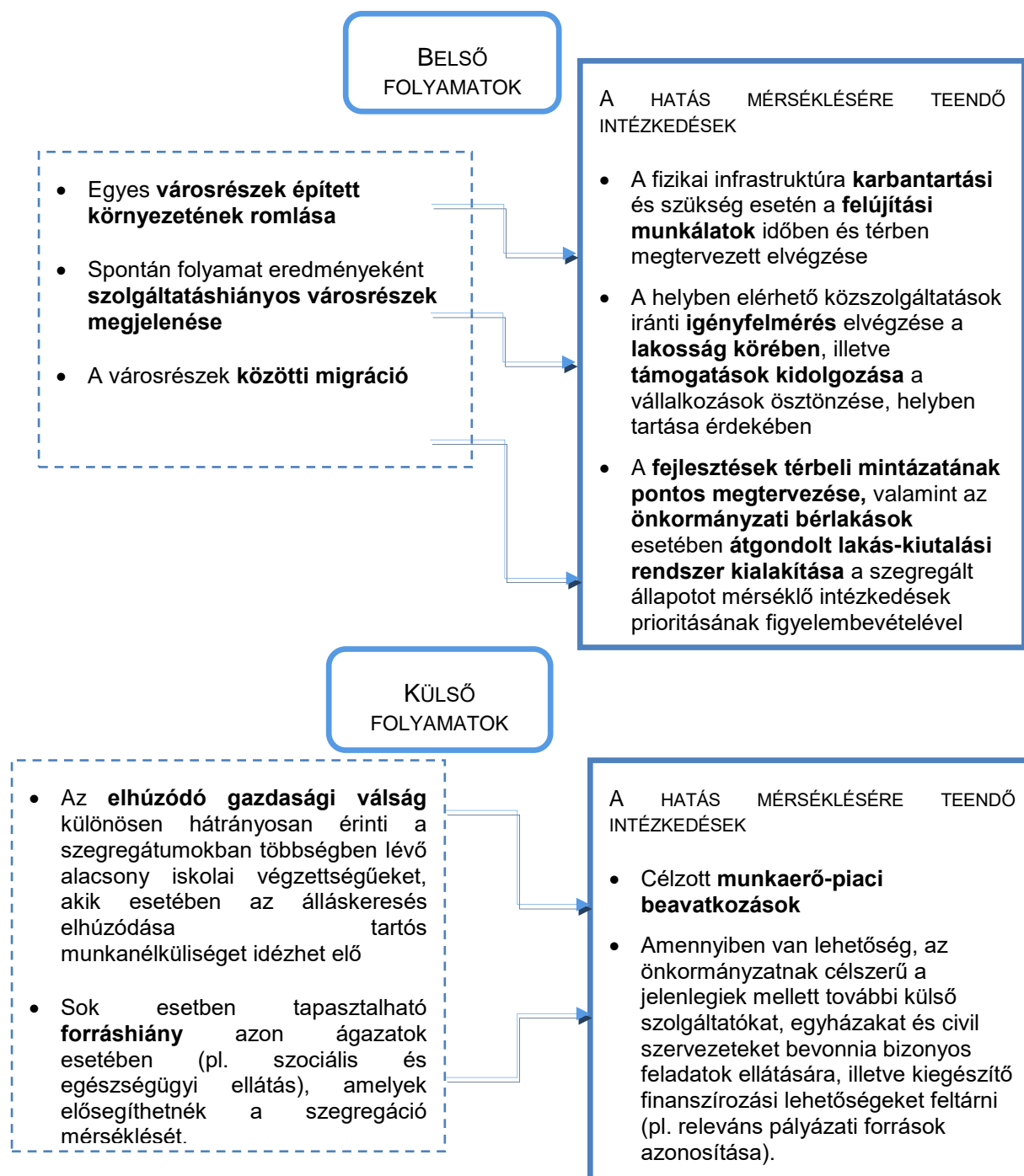
A kedvező hatások elérése érdekében az előző alfejezetben megfogalmazott intézkedések minél nagyobb arányú beépítése a cél, amely egyrészt **önálló antiszegregációs tartalmú projektek kidolgozásával**, másrészt lehetőség szerint **más projektekbe történő beillesztéssel** valósítható meg (pl. egy, a szociális vagy egészségügyi szakemberek számára szervezett képzés tematikájába beépíthető a hátrányos helyzetű személyekkel való eredményes együttműködéshez szükséges készségek elsajátítása is). Fontos továbbá az is, hogy az **antiszegregációs szemlélet már az előkészítés fázisában** is maximálisan érvényesüljön, ezáltal megelőzhető, hogy egy-egy városrész negatív demográfiai folyamatokat (pl. dzsentifikáció) kiváltva spontán felértékelődjön. A szegénység és a szegregáció problémájának megoldása azonban tényleges **társadalmi párbeszéd és partnerség** nélkül nem képzelhető el, ezért olyan együttműködési folyamatok előmozdítására van szükség, amelyek túllépnek a szokásos kereteken és lehetővé teszik az **együttgondolkodást** és a **hatékony problémamegoldást**.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációs problémák hatékony kezelése érdekében **szükségszerű a szegregációt kiváltó okok feltárása, a folyamatok azonosítása**. A probléma időbeni felismerése mellett, hogy növeli a tervezett intézkedések hatékonyságát, csökkenti az újabb szegregátumok kialakulásának valószínűségét is.

A leszakadást erősítő társadalmi-gazdasági folyamatok megállításához célszerű különbséget tenni az alapján, hogy belső, azaz a város által ténylegesen befolyásolható vagy külső koordinációs folyamatról van szó. E szerint feltártuk **a szegregáció kialakulásához vezető belső és külső folyamatokat**, illetve a folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére **indikatív intézkedéseket** dolgoztunk ki, amelyeket az alábbi ábrán szemléltetünk.

4. ábra: Szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására irányuló intézkedések

6 A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1 Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseire

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében európai uniós szinten meghatároztak 11 tematikus célkitűzést a kohéziós politika 2014-2020 közötti végrehajtására vonatkozóan.⁷ Ezek eléréséhez az ITS keretében tervezett fejlesztések egyértelműen hozzájárulnak. Az ITS célrendszerének illeszkedését az EU tematikus célkitűzéseire a következő táblázat mutatja be, amelyből látható, hogy az ITS megvalósítása egyértelműen hozzájárul az európai uniós szintű célok eléréséhez.

11. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az EU tematikus célkitűzéseire

EU tematikus célkitűzések	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	-
(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása	-
(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése	1. Gazdaságélénkítés
(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet
(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet
(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet
(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet
(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	1. Gazdaságélénkítés
(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése
(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése
(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás	2. Közszolgáltatások fejlesztése

⁷ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1303&from=EN>

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz és ágazati stratégiákhoz

A Partnerségi Megállapodás az európai uniós tervezési folyamat nemzeti alapidokumentuma, amely azonosítja Magyarország legfontosabb kihívásait, és kitűzi fő fejlesztési prioritásait a 2014 és 2020 közötti időszakra. A 2014. szeptember 11-én Magyarország és az Európai Bizottság által aláírt Partnerségi Megállapodás 5 nemzeti fejlesztési prioritást határozott meg, amelyekhez a következő módon illeszkedik az ITS célrendszere.

12. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásaihoz

Partnerségi Megállapodás nemzeti fejlesztési prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	1. Gazdaságélénkítés
2. A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)	1. Gazdaságélénkítés
3. Energia- és erőforráshatékonyság növelése	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet kialakítása
4. A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	2. Közszolgáltatások fejlesztése 4. Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
5. A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	1. Gazdaságélénkítés 3. Modern településszerkezet kialakítása

A 2014 januárjában elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)⁸ négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg, amelyekhez az ITS tematikus célkitűzései szorosan illeszkednek.

13. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

	OFTK specifikus céljai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
Szakpolitikai célok	Versenyképes, innovatív gazdaság	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet kialakítása
	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	4. Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	1. Gazdaságélénkítés
	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése
	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	2. Közszolgáltatások fejlesztése 4. Kultúra, hagyományőrzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	2. Közszolgáltatások fejlesztése
	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	3. Modern településszerkezet kialakítása
T	Az ország makroregionális szerepének erősítése	-

⁸Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozata a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról

OFTK specifikus céljai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	-
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	1. Gazdaságélénkítés
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	-
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	1. Gazdaságélénkítés
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	3. Modern településszerkezet kialakítása

A Kormány által 2013 márciusában elfogadott dokumentum a 2012-2024-es időszakra vonatkozik és a fenntarthatóság felé való átmenet céljait és teendőit foglalja össze. A dokumentum – többek között – kimondja, hogy a benne foglalt „a magyar nemzet hosszú távú sikeres fennmaradását célzó alapelveket és stratégiai célkitűzéseket” a jogalkotásban – többek között a költségvetés elfogadásakor – és a szakpolitikai stratégia- és programalkotásban folyamatosan érvényre kell juttatni. Mindezek alapján szükséges az ország számára rendelkezésre álló hazai, vagy uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésekor a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiájának (a továbbiakban: NFFK) elveit érvényesíteni.

A NFFK célja mindemellett, hogy *„hozzájárjon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról. A fenntarthatóság ugyanis nem csak politikai és kormányzási kérdés; hanem az egyes személyeknek, családoknak, üzleti vállalkozásoknak, civil szerveződéseknek is olyan célokat, értékeket kell követniük, oly módon kell meghozni mindennapos döntéseiket és olyan kezdeményezésekbe kell belevágniuk, amelyek biztosíthatják a fenntartható társadalom elérését.”*

Az NFFK átfogó célja a folytonosan változó társadalmi – humán – gazdasági – természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása.

NFFK stratégiai fejlesztendő területei

- Emberi erőforrás: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió
- Társadalmi erőforrások: bizalom, munka, család, a múlt öröksége
- Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások, az embert érő környezeti terhelések csökkentése, nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, költségvetési politika, életpálya-finanszírozás

Stratégiai szinten az ITS minden célja tartalmaz az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

A stratégia átfogó célkitűzése: „Vidéki térségeink népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása.” A Nemzeti Vidékstratégia az alábbi alapelveket rögzíti:

- Az állam közösségi és környezeti érdekeket érvényesítő szerepvállalása, átláthatóság
- Közösségi hasznosulás, méltányos elosztás
- Rendszerszemléletű megközelítés
- A helyi gazdaságra és a hálózati jellegű együttműködésekre építkezés
- Helyi közösségi részvétel, együttműködés

Vidékfejlesztési stratégia stratégiai célkitűzései

- a. Tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése
- b. Sokszínű és életképes agrártermelés
- c. Élelmezési és élelmiszerbiztonság
- d. A vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése
- e. A vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása

Stratégiai szinten jelen ITS minden célja tartalmaz a Vidékfejlesztési Stratégiához kapcsolódó elemeket, így jelen dokumentum és az NFFK közötti összhang megállapítható.

A globális klímavédelmi kihívások, illetve a hosszú távon világviszonylatban csökkenő fosszilis energiatartalékok, és az értük folyó verseny tükrében a hosszú távú magyar Energiastratégia alapvető céljai pillérekbe foglalva – összhangban az európai uniós elvekkel – az alábbiak:

- Energia ellátásbiztonság: hazánk földrajzi adottságaiból és a hagyományos energiahordozók versenyképesen kitermelhető készleteinek hiányából fakadóan az ellátásbiztonság hosszú távú fenntartása elsőbbiséget élvező cél.
- Versenyképesség növelése a hazai gazdaság hosszú távú versenyképességét az energia szektor a következőkkel tudja elősegíteni:
 - az EU egységes belső energiapiacába történő integrálódás;
 - a hangsúlyossá váló új ágazatok, különös tekintettel a megújuló energiaforrások hasznosítására, illetve az energiahatékonyság javítására és az azokhoz kapcsolódó a kutatás-fejlesztési tevékenységek;
 - a hazai készletek és erőforrások megfelelő kezelése.
- Fenntarthatóság: a környezet és fejlődés ügyének összekapcsolásával biztosítható a folytonos szociális jólét, a jövő generációk igényeinek kielégítése, valamint természeti, társadalmi és kulturális értékeink megőrzése. Ennek értelmében a fenntartható energiagazdálkodásnak meg kell teremtenie környezeti (erőforrás hatékony, klíma semleges), társadalmi (biztonságos, elérhető, egészségre nem ártalmas) és gazdasági (költséghatékony) dimenziók közötti összhangot.

A stratégia a célok megvalósításához öt kiemelt eszközt rendel – Nyírmada az ITS-ben foglaltak alapján a dőlttel jelölt eszközökhöz tud kapcsolódni:

1. *Energiahatékonyság és energiatakarékosság*
2. *Megújuló energiaforrások*
3. Atomenergia
4. Regionális infrastruktúra platform – a szomszédos országokkal való együttműködés
5. Új kormányzati energetikai intézmény- és eszközrendszer

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója három átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az operatív program keretében ezekhez 10 prioritást rendeltek. A prioritások és az ITS tematikus céljai között a koherencia egyértelmű és szoros.

14. táblázat: Az ITS tematikus céljainak illeszkedése a megyei operatív program prioritásaihoz

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Operatív Program prioritásai	Az ITS kapcsolódó tematikus céljai
1. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	1. Gazdaságélénkítés
2. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése	2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet kialakítása
3. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása	4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
4. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása	2. Közszolgáltatások fejlesztése
5. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése	-
6. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése	-
7. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése 3. Modern településszerkezet kialakítása 4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
8. Élhető vidéki térségek megteremtése	1. Gazdaságélénkítés
9. A külső perifériák felzárkóztatása	2. Közszolgáltatások fejlesztése
10. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása	3. Modern településszerkezet kialakítása 4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében

6.1.3 Illeszkedés a települési szintű rendezési, fejlesztési és egyéb ágazati dokumentumokhoz**6.1.3.1 Településrendezési terv**

A város településrendezési terve 2004-ben készült el. Az ehhez kapcsolódó Helyi Építési Szabályzatot (HÉSZ) legutóbb 2012-ben aktualizálták. A településrendezési terv és az ITS egymásra épülése lehetőséget teremt a város hosszú távú fenntartható fejlődésére.

A Településfejlesztési Stratégiának nem célja egy teljesen új fejlesztési tartalommal bíró dokumentum megalkotása, hanem, hogy a meglévő tervek, célkitűzésekre építve szakmailag megalapozott, perspektivikus és egyben a támogatási feltételeknek megfelelő programdokumentum szülessen, mely alapot és támpontot jelenthet a Településfejlesztési Koncepció kidolgozásához is. Az ITS kidolgozása során elsősorban a városrészek és azok funkcióinak azonosításakor építettünk a meglévő dokumentumokra, azon belül is a szabályozási tervlapokra.

A településrendezési terv a települési terület-felhasználási egységek és övezeti előírások által szabja meg a város terület-felhasználási rendjét és szerkezetét, ezáltal pedig a fejlesztési elképzelések megvalósíthatóságát. A jelenlegi és a várható funkciók meghatározásakor az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről (OTÉK) szóló 253/1997. Kormányrendelet terület-felhasználási egységekre vonatkozó szabályait is figyelembe vettük.

A városrészi célok településrendezési tervhez való illeszkedését a fejlesztési elképzelések terület alapú megközelítése biztosítja. Minden városrészi célhoz konkrét fejlesztési elképzelések lettek hozzárendelve, amelyek meghatározható területi hatókörrel rendelkeznek. A szabályozási terv jelenlegi besorolásai és a tervezett fejlesztések megvalósításához szükséges besorolások összevetése által került megállapításra, hogy az adott fejlesztési elképzelések a hatályos rendezési terv módosítását nem indokolják.

Mindezek eredményeként az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalma összhangban van a rendezési tervvel. Az önkormányzat a jövőben is rugalmasan, az aktuális társadalmi és gazdasági folyamatokhoz illeszkedve fogja módosítani településfejlesztési és -rendezési dokumentumait, stratégiáit, terveit.

6.1.3.2 Gazdasági Program

Nyírmada Város Önkormányzatának Gazdasági Programja a 2014-2019-es periódusra az 1990. évi LXV törvény előírásainak megfelelően készült. A program kidolgozását a törvényi kötelezettség mellett a gazdasági racionalitás is szükségessé tette.

Az alábbi táblázat mutatja a Gazdasági Program, valamint az Integrált Településfejlesztési Stratégia közötti összhangot.

15. táblázat: Az ITS illeszkedése a Gazdasági Programhoz

	Gazdasági Program	Integrált Településfejlesztési Stratégia
Jövőkép	Nem került meghatározásra jövőkép	„Nyírmada hosszú távon egy dinamikus és fenntartható módon fejlődő, aktív, térszervező erővel rendelkező város, ahol a lakosság életkörülményei rendezettek, egészségi és szociális állapota kiegyensúlyozott. A közösségi közlekedési kapcsolatok, a város külső elérhetőségei kiválóak, a helyi kis- és középvállalkozások együttműködő, egymást kiegészítő tevékenységeivel alkotják a városi gazdaság motorját.”
Alapcél/Átfogó cél	A gazdasági program végrehajtásánál kiemelt figyelmet kell fordítani: <ul style="list-style-type: none"> • A fejlesztési elképzelések megvalósítására • A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítésére • A közfoglalkoztatás színvonalának javítására • A közszolgáltatások színvonalának javítására 	„Nyírmada saját értékeinek erősítésével és hangsúlyozásával, a körülvevő térséggel összehangoltan, kölcsönös előnyökön alapuló fejlesztések hatására növeli a versenyképességét, modern kisvárosi lakókörnyezete, valamint fejlett köz- és közösségi, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatási biztosítják a lakosság életminőségének javulását.”
Célkitűzések/Középtávú tematikus célok	Gazdaság, közteherhivatal, munkahelyteremtés	1. Gazdaságélénkítés
	Közösségi élet	4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Közrend, közbiztonság	2. Közszolgáltatások fejlesztése
	Környezetvédelem	3. Modern településszerkezet kialakítása
	Egészséges életmód	2. Közszolgáltatások fejlesztése 4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Esélyek, fiatalok	1. Gazdaságélénkítés 2. Közszolgáltatások fejlesztése 4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Közélet	4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében
	Településfejlesztés	3. Modern településszerkezet kialakítása

Mindezek értelmében az Integrált Településfejlesztési Stratégia és Nyírmada Város Önkormányzatának Gazdasági Programja összhangban van egymással.

6.1.3.3 A Települési Környezetvédelmi Programmal és más környezetvédelmi tervekkel való összhang

Nyírmada Város Környezetvédelmi Programja 2005-ben került kidolgozásra. A program általános célkitűzése a környezetminőség folyamatos javítása, mely a településen élők és környezetük harmonikus kapcsolatának kialakítását, a környezet elemeinek és folyamatainak védelmét, valamint a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását jelenti.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia jövőképében megfogalmazódik az esztétikus és egészséges környezet víziója. Emellett külön középtávú tematikus célok között szerepel az épített és természeti környezet állapotának megóvása, fejlesztése, mely magában foglalja az ökológiai hálózat védelmét, a védett természeti területek megőrzését és a természeti területek fogadásának megállítást, a zöldfelületek rekultivációját, a káros környezeti hatások megelőzését és csökkentését.

A környezeti hatások esetében kiemelt hangsúlyt kap:

- A lakosság tudatformálása, motiválása és rendszeres tájékoztatása;
- A civil szervezetek és egyéb társadalmi szervezetek tevékenységének erősítése, összehangolása;
- A települési rendeletalkotásban a magyar és nemzetközi előírások érvényesítése;
- A mezőgazdaság által okozott környezetterhelés csökkentése, és környezetkímélő művelési módok elterjesztése;
- A közlekedési rendszerek ésszerűsítése;
- Közüzemi csapadék- és szennyvízhálózattal való lefedettség növelése;
- Az ipari üzemek legjobb technika, tiszta technológia és energiatakarékos működésének ösztönzése.

A fejlesztések hatására csökkennek a környezeti ártalmak, javul a talaj, a levegő és a víz minősége, növekszik a jóléti-rekreációs célra hasznosított zöldfelületek aránya, összességében pedig javul a lakosság életminősége.

A fentiek értelmében Nyírmada Környezetvédelmi Programja és az Integrált Településfejlesztési Stratégia összhangban áll egymással.

6.1.3.4 Egyéb helyi ágazati programok, dokumentumok

A 2008-2013-as időszakra készült **Települési közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és program** céljai a következők:

- A diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, az oktatási és társadalmi integráció támogatása.
- A közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség elősegítése Nyírmada közoktatási intézményeiben.
- Az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok kiszűrése.
- Az azonos minőségű oktatáshoz való egyenlő hozzáférés esélyének biztosítása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása és előmozdítása az oktatási-nevelési folyamatokban (támogató lépések, szolgáltatások bevezetése, melyek csökkentik a meglévő hátrányokat, javítják az iskolai sikerességet, támogatják a megfelelő pályaválasztását).
- A diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, az oktatási és társadalmi integráció támogatása.

Az esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek

csökkentik a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek hátrányait és javítják iskolai sikerességüket.

A fenti célkitűzések alappillérek Nyírmada középtávú fejlődése tekintetében, ennek megfelelően az Integrált Településfejlesztési Stratégia alkotása során is kiemelten figyelembevételre kerültek.

Az önkormányzat 2012-ben kidolgozta a város **egészségtervét**. A viszonylag rövid időtartamra – két évre – szóló tervdokumentum alapvetően a 2007-2011 közötti állapot leírására, a lakosság „egészségképére” alapozva feltárja a meglévő problémákat, majd ezt követően meghatározza az elérendő célokat. A célok eléréséhez a város három külön programot kíván megvalósítani:

- A „nyitott kapu” program idősek és fogyatékkal élők részére, amelynek keretében a nyugdíjas klub tevékenysége mentálhigiénés feladatokkal bővül.
- A „falatkakör” tevékenységének bővítésével a 2000 óta működő iskolai szakkör tankönyha kialakításával a résztvevők lehetőséget kapnak az egészséges ételek készítéséhez szükséges konyhatechnikai eljárások elsajátítására.
- A városszépítési programmal megtörténik az utcák és terek fásítása, a közterületek tisztaságának rendbetétele

Az egészségterv keretében megvalósuló programok hozzájárulnak az Integrált Településfejlesztési Stratégiában meghatározott jövőkép és átfogó célok eléréséhez: a lakosság egészségi és szociális állapotának, életminőségének javításához

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

A célrendszer tervezése során elsődleges szempont az volt, hogy minden városrészben a városrész adottságaiból, lehetőségeiből és szükségleteiből indulva tervezzük meg a városrészi célokat. Egyrészt a városban minden városrészt külön elemeztünk, másrészt minden városrésznél megkerestük azokat a problémákat, kezelésre váró feladatokat, amelyeket az egyes városrészek esetében meg kell oldani, vagy valamilyen módon kezelni szükséges.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában kitűzött célok a helyzetértékelésben beazonosított problémák megoldására, illetve lehetőségek kihasználására épülését az alábbi táblázat mutatja.

16. táblázat: Az ITS logikai összefüggései

Középtávú tematikus célok	Gyengeségek/Veszélyek	Erősségek/Lehetőségek
1. Gazdaság- élenkítés	<ul style="list-style-type: none"> • korábbi feldolgozóipari létesítmények felaprózódása, részben esetleges működése • magas munkanélküliség • a gazdaság fejlesztéséhez szükséges tőke hiánya • alacsony vállalkozássűrűség • munkahelyteremtő vállalkozások hiánya • elaprózódott vállalkozási struktúra (mikrovállalkozások dominanciája) • országos átlag alatti aranykorona értékű termőföldek 	<ul style="list-style-type: none"> • korábbi feldolgozó ipar miatt rendelkezésre álló infrastruktúra kapacitások • nagy mennyiségben rendelkezésre álló munkaerő (kihasználatlan kapacitások) • munkavállalók jelentős részének foglalkoztatása helyben biztosított • befektetők vonzása • uniós pályázati lehetőségek kihasználása • ipari park kialakítása • környező településekkel való együttműködés a munkahelyteremtés / foglalkoztatás terén

Középtávú tematikus célok	Gyengeségek/Veszélyek	Erősségek/Lehetőségek
	<ul style="list-style-type: none"> • egyoldalú, gabonafélék termelésére koncentráció növénytermesztés • üzleti szolgáltatások hiánya • periférikus elhelyezkedés • az éghajlat szárazabbá válása veszélyezteti a gazdaságos és minőségi mezőgazdasági termelést 	<ul style="list-style-type: none"> • M3 autópálya e javítja a település elérhetőségét • erdőgazdálkodásra alkalmas földterületek
2. Közszolgáltatások fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • csökkenő működési normatívák • jogszabályi környezet változásai • képzést nyújtó intézmények szűk spektruma • az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat • az iskola kapacitásainak nem elégséges kihasználása magában hordozhatja a bezárás veszélyét • rászorulóknak számának növekedése • a szakképzés társadalmi presztízse lecsökken • részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között 	<ul style="list-style-type: none"> • megfelelően infrastruktúra • szociális ellátórendszer kiépítettsége • megfelelő egészségügyi és oktatási kapacitások • oktatás-nevelés terén biztosított esélyegyenlőség • térségi hatókörű szociális ellátó hálózat iránti igény • települési adósságállomány nincs • rendszeres tájékoztatás a helyi közszolgáltatásokról, közéleti kérdésekről • középfokú iskolai képzés beindítása • fajlagos működési költségek csökkentése megújuló energiaforrások alkalmazásával • a népesség várható növekedése miatt szükséges lenne egy bölcsőde megalapítása, amely hozzájárulhat a népességmegtartáshoz • a roma származású szülők és az iskola együttműködése lehetővé teheti a gyermekek tanulás általi felzárkózását • képzésekkel, átképzésekkel elő lehet segíteni a munkaerő piaci integrációt • növekvő rekreációs igények kielégítése • további jelentős pályázati források megjelenése várható
3. Modern településszerkezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> • szegregált településrészek komplex problémáinak megoldatlansága • rekultiválendő települési hulladéklerakó • felújításra szoruló utak • idős lakásállomány • a zöldfelületek jelentős részén nincs kialakított közösségi tér 	<ul style="list-style-type: none"> • egészséges, tiszta környezet • jó megközelíthetőség • települési szennyvízkezelés megoldott • a hulladékgyűjtés szervezett és ingyenes • a szabadidős tó rekreációs és turisztikai célú hasznosítása • megfelelően kiépített infrastruktúra • kerékpárút hálózat kiépítése • zöldfelületek növelése a közösségi tereken

Középtávú tematikus célok	Gyengeségek/Veszélyek	Erősségek/Lehetőségek
		<ul style="list-style-type: none"> a város arculatához illeszkedő beépítések történnek nő a magáneros építkezések és felújítások száma országosan védetté nyilvánított épületek száma nő
4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében	<ul style="list-style-type: none"> magas a hátrányos helyzetű gyerekek aránya szegregációs folyamatok felerősödése hátrányos helyzetű lakosság arányának növekedése alacsony képzettségei színvonal (mind alap, mind közép, mind felsőfok tekintetében) 	<ul style="list-style-type: none"> etnikai sokszínűség jelentős számú aktív civil szervezet működik a településen részvétel tehetséggondozó programokban közösségi intézmények fejlesztésével a település népességmegtartó-erejének növelése környező településekkel való együttműködés a munkahelyteremtés / foglalkoztatás terén egészséges, tiszta környezet a szabadidős tó rekreációs és turisztikai célú hasznosítása csatlakozás tematikus turisztikai útvonalakhoz, csomagokhoz növekvő rekreációs igények kielégítése

A fenti táblázatból kitűnik, hogy a stratégiában megfogalmazott célok logikai összefüggésben állnak a helyzetelemzésben megfogalmazott problémákkal és lehetőségekkel.

6.2.2 A célok logikai összefüggései

A tematikus és a területi célok koherens rendszerben, egymást erősítve járulnak hozzá a stratégia célrendszerének megvalósításához és a jövőkép eléréséhez. A célrendszer térbeli hatásmechanizmusának feltárásával lehetővé válik a kedvező folyamatok felerősítése, illetve az esetleges negatív hatások megelőzése is (további részleteket a 3.3 fejezet tartalmaz).

- A Gazdaságélénkítés (T1.) célkitűzéshez kapcsolódó beavatkozásokat fizikailag elsősorban az ipari-gazdasági funkciójú területen (V4.), illetve a belvárosban (V1.) célszerű megvalósítani, ami egyfelől hozzájárulhat vállalkozások betelepüléséhez – javítva a település egészének munkaerő-piaci mutatóit, másfelől belső mobilitást, járulékosan pedig környezetszennyezést generálhat a fogalmasabb utak mentén más városrészekben is. A gazdaságfejlesztés esetében figyelmet kell fordítani arra, hogy minimalizálni lehessen más funkciókat – elkerülendő az esetleges konfliktusokat.
- A közszolgáltatások (T2.) többsége a belvárosban (V1.) található, így ezek a célok egyértelműen hatnak egymásra, de közvetett módon a város egészére, mivel a közszolgáltatásokat a város, illetve a mikrotérség lakossága igénybeveszi. A fejlesztéseket úgy kell végrehajtani, hogy hosszú távon egy egységes, nagy kiterjedésű városközponti terület jöjjön létre.

- A modern településszerkezet (T3.) hatása – különböző módon és eltérő mértékben – a város teljes területére kiterjed: jelenthet komplex városrehabilitációs beavatkozásokat vagy csak pontszerű/vonalas fejlesztéseket is.
- A kultúra, rekreáció és kohézió hármását magában foglaló cél (T4.) csak annyiban térhez kötött, hogy minden városrészben szükség lehet megfelelő közösségi terek kialakítására, amelyek hatásai azonban elsősorban a város népességmegtartó erejében érzékelhetőek.
- A lakóövezeti fejlesztések – a közmű- és közszolgáltatási beavatkozások kivételével – többnyire természetes ingatlanpiaci folyamatok eredményeként fognak végbemenni (V2., V3.).

Mivel a fejlesztések hosszú távon a város teljes területét érintik, ezért a célok teljesülése nem idézi elő sem hátrányos helyzetű lakosságot tömörítő szegregátumok kialakulását, sem zárványok közbeékelődését.

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatósága számos külső és belső tényezőtől függ; ezek egy részét az önkormányzat közvetlenül biztosíthatja vagy jelentős befolyása van rá, míg számos tényező az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. A legtöbb ilyen feltétellel kapcsolatban kockázatokat is azonosíthatunk, amelyeket részletesen a 7. „A stratégia megvalósításának főbb kockázatait” fejezet mutat be. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők az alábbiak:

- Partnerségi viszonyok: a megvalósítás alapfeltétele, hogy a város az összes érdekelt fél támogatását élvezze, és mind saját polgáraival, mind pedig a járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentrálnó, kreatív párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezés során megkezdődik, és a végrehajtás során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesebbé válik. A partnerség részleteit a 8.4 fejezet fejti ki.
- Felelős vezetés: a stratégia megvalósításához – tekintettel a döntéshozói és operatív feladatok számosságára – felelős és aktív városvezetésre, valamint jól képzett, tájékozott operatív munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi állomány a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések időben és az elvárt tartalommal megszülessenek, majd a döntések alapján az operatív végrehajtó szervezet világos hatáskörökkel dolgozzon a megvalósításon. A vezetés és irányítás feladatait részletesen a 8.2 fejezet tárgyalja.
- Nyomonkövetés, rugalmas tervezés: a változó társadalmi-gazdasági körülményekhez történő rugalmas alkalmazkodás követelménye szükségessé teszi a stratégia megvalósításának folyamatos nyomonkövetését, illetve felülvizsgálatát. A monitoring és kontrolling rendszer működtetése lehetővé teszi a végrehajtás ellenőrzését, az akadályozó tényezők azonosítását és megfelelő intézkedések meghozatalát. A monitoring és kontrolling témakörét a 8.5 fejezet tartalmazza.
- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: a megvalósítás alapvető feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő rendelkezésre állása. Míg az előkészítés feladatai során ezek elsősorban önkormányzati források, addig a megvalósítás – tekintettel a korlátozott belső anyagi lehetőségekre – elsősorban külső forrásokra támaszkodhat. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 és a 4.6 fejezetek tartalmazza.

6.2.4 A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok

- minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a helyzetelemzésben feltárt problémákra, hiányosságokra (6.2.1 fejezet),
- egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez (6.1 fejezet),
- integrált szemléletűek legyenek és kölcsönhatásuk pozitív eredményt mutasson – ezek kerülnek bemutatásra az alábbiakban.⁹

Az akcióterületi fejlesztések komplex beavatkozásokat foglalnak magukban, közvetett vagy közvetlen módon az összes cél eléréshez hozzájárulhatnak – különböző mértékben (pl. a rekreációs és turisztikai akcióterület leginkább a T4. célhoz).

A gazdasági jellegű fejlesztések – legyen szó akár infrastrukturális, akár soft jellegű beavatkozásokról – elsősorban a T1. célhoz kapcsolódnak.

A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – például:

- a kerékpárútfejlesztés hozzájárul a város javuló környezeti állapotához;
- a Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés javítja a város külső megközelíthetőségét, így eredményesebbé teheti a munkahelyteremtésre irányuló beavatkozásokat

A helyi társadalmi kohézió erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmentartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a felzárkóztatás szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében **a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható**, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

⁹ Az ITS keretében nem szükséges minden egyes projekt esetében a konkrét hatások részletes bemutatása, sokkal inkább az egyes beavatkozás-típusok közötti hatásmechanizmusok feltárása. A tervezett fejlesztések nagy száma miatt többnyire tematikusan csoportosítva kerül bemutatásra a projektek kölcsönhatása, egymásra épülése.

7 A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az ITS megvalósítása és megvalósíthatósága szempontjából fontos, hogy azonosítsa azokat a kockázatokat, amelyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését veszélyezteti. Az egyes konkrét beavatkozások, projektek megvalósítását veszélyeztető kockázatokat az adott fejlesztések kapcsán kell meghatározni és kezelni. Jelen fejezet a stratégiai szintű kockázatok bemutatása mellett megbecsüli a bekövetkezés valószínűségét és hatásának mértékét, valamint minden egyes kockázat esetében meghatározza a kockázatkezelési intézkedéseket is. A kockázatok több szempont alapján csoportosíthatók:

- attól függően, hogy az adott kockázat bekövetkezése, illetve megelőzése önkormányzati hatáskörbe tartozik-e, elkülöníthetők belső és külső kockázatok;
- a stratégiaalkotás és -megvalósítás fázisait tekintve három típusú kockázat különböztethető meg:
 - **a megvalósítás előtt, az előkészítés során felmerülő lehetséges kockázatok:** a legfontosabb előkészítéshez kapcsolódó kockázatot a dinamikus változó tervezési környezet jelenti. A 2014-2020-as operatív programok és a stratégia kidolgozása párhuzamosan zajlik, amely megnehezíti az illeszkedés-vizsgálat és a lehetséges forrásallokáció elvégzését. A kockázat a változások naprakész nyomon követésével, folyamatos szakértői egyeztetésekkel, a helyi igények és szükségletek feltárásával, valamint az EU célkitűzések és a hazai operatív programok által kijelölt lehetőségek figyelembevételével minimalizálható.
 - **a megvalósítás közben fellépő kockázatok:** a megvalósítás legfőbb kockázatait a tervezett projektek megvalósításával kapcsolatos ágazati jellegű – műszaki, jogi, pénzügyi-gazdasági nehézségek jelenthetik, amelyek megfelelő előkészítési, tervezési tevékenységgel jelentősen csökkenthetők.
 - **a megvalósítást követően a fenntartáshoz kapcsolódó kockázatok:** a tervezés és megvalósítás mellett kiemelt figyelmet kell fordítani az elért eredmények fenntartására, a lehetséges fenntartási kockázatok minimalizálására.
- a kockázatok különböző területeken jelentkezhetnek – felmerülhetnek pénzügyi, gazdasági, jogi, intézményi, műszaki vagy társadalmi nehézségek, amelyek akadályozhatják a stratégia céljainak elérését.

17. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok	közepes	jelentős	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Intenzív befektetés-ösztönzés
Versenytársak nagymértékű megerősödése	alacsony	közepes	Potenciális versenytársak tervezett fejlesztéseinek nyomonkövetése Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység A város komparatív versenyelőnyeinek azonosítása és kiaknázása Egyedi arculat kialakítása
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása	közepes	magas	Alternatív megoldások és eszközök alkalmazása a város fejlődése érdekében Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében Hatékony lobbitevékenység

Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja (kockázat és eszközök összekapcsolása)
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között	alacsony	közepes	Térségi szintű összefogás a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében (részletesen a 8.3 fejezetben)
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
Közbeszerzési eljárások elhúzódnása, sikertelensége	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása Közbeszerzési szakértő alkalmazása
Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatsági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
Saját forrás előteremtésének nehézségei	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés Folyamatos egyeztetés a forrást biztosító szervezetekkel
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Megfelelő szakmai háttér biztosítása
Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
Kivitelezés csúszása	közepes	közepes	Reális ütemterv összeállítása Kötbér alkalmazása
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges	alacsony	jelentős	Teljesíthető és mérhető indikátorok meghatározása
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása a tervezés, a megvalósítás és a fenntartás során egyaránt Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése	közepes	közepes	Korszerű, hatékony technológiák alkalmazása Költség-haszon elemzés előzetes elvégzése
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja	alacsony	alacsony	A városi klímát jól tűrő, honos növényfajok megfelelő időben történő betelepítése Fenntartási költségek biztosítása

Az alábbi táblázat azt mutatja, hogy a kockázat bekövetkezése esetén az egyes célok milyen módon érintettek.

18. táblázat: A célok érintettsége a kockázatok által

Kockázat megnevezése	T1 (gazdaság)	T2 (közszolgáltatás)	T3 (infrastruktúra)	T4 (rekreáció)
Kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok				
Verseny társak nagymértékű megerősödése				
Állami hatáskörbe tartozó fejlesztések elmaradása, jelentős csúszása				
Növekvő különbségek és részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járásközpont és a járás többi települése között				
A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányú változása				
Közbeszerzési eljárások elhúzódása, sikertelensége				
Hatósági dokumentumok hiánya, késése				
Saját forrás előteremtésének nehézségei				
Hazai és európai uniós fejlesztési források elmaradása				
A fejlesztések megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket				
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya				
Előre nem látható műszaki problémák				
Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés				
Többletmunka felmerülése				
Kivitelezés csúszása				
Az indikátorok teljesítése nem lehetséges				
A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya				
Lakossági ellenállás, negatív közvélemény				
Az érintett létesítmények fenntartási költségei emelkedése				
A megújított vagy új zöldfelületek gyors degradációja				

	Erős érintettség
	Közepes érintettség
	Gyenge érintettség

8 A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. Az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával a pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó hatásokat is felülmúlhatja. Azonban ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Nyírmada Város Polgármesteri Hivatalában az ÁROP 1.A.2 konstrukcióra benyújtott sikeres pályázat keretében megvalósult szervezetfejlesztés többek között ezt a célt is szolgálta.

Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Ugyan nehezen számszerűsíthető, de a Nyírmadáról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a város lakóira, a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, és a városba látogató turistákra egyaránt. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a stratégia céljainak megvalósítását, az egyes projektek végrehajtásának elősegítését.

A stratégiában szereplő célok kijelölése mellett, azzal párhuzamosan a tervezett **fejlesztések potenciális érintettjeit be kell azonosítani**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek,
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek,
- turistaként a városba látogatók,
- a város és a környező települések lakossága.

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok széles körben való megismertetése biztosíthatja Nyírmada (el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára ismertetni kell.

Tudatos és jól felépített **marketing-kommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával lehet csak a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás az érdeklődők – kiemelten a befektetők – felé. A városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban tevékenykedő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk

táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Nyírmada arculatának megerősítése, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a város iránti lojalitás kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

Emellett a marketing a sikeres turizmusfejlesztés szerves részét képezi. Annak ellenére, hogy az idegenforgalom nem tartozik a város fő erősségei és célterületei közé, érdemes nagyobb hangsúlyt fektetni erre a területre is. A város vonzerejét a természeti és kulturális értékek figyelembevételével, hangulati elemek kialakításával, rendezvények szervezésével lehet növelni. A rendezvények mellett, hogy növelik a turisztikai vonzerőt, a sok résztvevő potenciális terepe lehet a városi image további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. A turizmus fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a turizmust támogató szolgáltatások és kulturális események a város lakói számára is növelik az elérhető szolgáltatások körét.

Nyírmada kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a város lakóinak identitását, hozzájárul büszkeségük növekedéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény-kutatásokon keresztül érdemes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását, a városi image alakulását.

A stratégia megvalósításához kötődő marketing akciók jellemzője az ágazat- és terület-specifikus szemléletmód párhuzamos alkalmazása, valamint a rendszerszemlélet és a mérhetőség. Mindezek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseikhez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá egységes arculat alkalmazása.

Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi- vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhetünk mások számára értéket, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén célszerű lehet a PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

Foglalkoztatáspolitikai és gazdaságfejlesztési eszközök

Az önkormányzat több olyan projekt megvalósítását is tervezi, amelyek átfogó célja a helyi munkaerő-piaci stabilitás biztosítása. Ilyenek például a humánerőforrás-térkép, a kkv-k közötti együttműködés javítása vagy a foglalkoztatási paktum. Az alábbi tevékenységek különösen fontosak:

- helyi vállalkozók tájékoztatása a lehetséges pályázati forrásokról,
- közös projektek megvalósítása, helyi vállalkozások bevonása az önkormányzat által tervezett projektekbe,
- vállalkozói együttműködések létrejöttének segítése,
- intenzív befektetés-ösztönzés a magánszféra fejlesztőinek elérése és megszólítása érdekében.

Ezek alapvetően nem tekinthetők beruházási jellegű tevékenységeknek, így szerepeltetésük itt is indokolt. Az érintett beavatkozásokat a 4.3 fejezet tartalmazza.

8.2 Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításának szervezeti keretei

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább Városfejlesztési Iroda), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
- A **fenntartásban** közreműködők a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik/amelyek valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Nyírmada Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata, tehát a testület, a jegyző és a polgármester együttesen alkotják a stratégiai menedzsmentet.

A stratégiai menedzsmenten belül a Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottságot (5 fő) előkészítő, véleményező, javaslattevő, ellenőrzési feladatokkal ruházták fel:

- Véleményezi a költségvetést megállapító és a beszámolót lefogadó rendelet tervezetét, ellenőrzi a végrehajtását.
- Közreműködik a hosszú távú időszakra szóló fejlesztési koncepciók pénzügyi feladatának a kidolgozásában.
- Figyelemmel kíséri a költségvetési szervek és az intézmények pénzügyi gazdálkodását. Elemzi az ellenőrzések megállapításait, javaslatokat tesz a feltárt hiányosságok megelőzésére és megszüntetésére.
- Javaslatot tesz a helyi adók mértékére.
- Az állami költségvetésről szóló törvény önkormányzatokra vonatkozó szabályozása, a helyi adókról szóló törvény alapján feltárja az önkormányzat pénzügyi helyzetét, ennek

alján javaslatot tesz a rövid és hosszú távú időszakokra szóló fejlesztési koncepciók kidolgozására.

- Közreműködik az önkormányzati vagyon felmérésében, kezdeményezi az önkormányzat számára hasznos hajtó vállalkozásban való részvételt.
- Elemzi az új helyi adók bevezetésének szükségességét.
- Figyelemmel kíséri a város alapellátási körébe tartozó közellátás színvonalát, javaslatot tesz fejlesztésére.
- Javaslatot tesz a helyi önkormányzati költségvetési szervek, ill. vállalatok alapítására, átszervezésére, megszüntetésére.
- Javaslatot tesz a címzett és céltámogatás igénylésére.
- A városban a vállalkozások élénkítésével kapcsolatos ügyek megtárgyalása.
- A munkanélküliek foglalkoztatásának előrelépésében javaslattevő.
- Munkahelyteremtő beruházások elősegítése.
- Agrártámogatási pályázatok előkészítése.

Emellett a többi bizottság (Ügyrendi, Szociálpolitikai és Egészségügyi, Ifjúsági, Művelődési és Sport Bizottság) is rendelkezik a városfejlesztéssel összefüggő jogkörökkel, amelyek esetében felmerülnek döntési, ellenőrzési és jóváhagyási feladatok is. A bizottságok saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését.

A városfejlesztési programok operatív megvalósítása – tehát az operatív menedzsment – az ügyvitelt ellátók és a pénzügyi csoport feladata, melyek hatáskörébe az önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatának ügyrendje szerint a városfejlesztési feladatok tartoznak. A település-fejlesztési mellett, a bizottságokhoz hasonlóan, a többi csoport is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységekben, azok megvalósításában.

Emellett Nyírmada város tulajdonában több olyan szervezet is van, amelyek tevékenysége valamilyen módon kapcsolódik a városfejlesztéshez:

- a Tiszamenti Regionális Vízművek Kft. biztosítja az ivóvízellátást, -kezelést, és elosztást, végzi a szennyvízszolgáltatást Nyírmadán és a szomszédos Pusztadoboson;
- a MADA-KOMM Kft. végzi többek között a városüzemeltetési feladatokat, a közterületek tisztántartását valamint a kegyeleti szolgáltatást a településen;
- a városmarketing eszköze a Madai Hírek, amely Nyírmada Város elektronikusan és nyomtatott formában kéthavonta megjelenő ingyenes közéleti lapja.

A városfejlesztés jelenlegi formájában, szervezeti rendszerében is jól működik, így alkalmas a jövőben tervezett fejlesztési tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására.

19. táblázat: A városfejlesztésben résztvevő szervezetek feladatai és kompetenciái

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek		Feladatkörök kompetenciái	
Stratégiai menedzsment	Képviselő testület	A városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	PARTNERSÉG
	Bizottságok	Véleményezési, kezdeményezési, javaslattevői, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön, stratégiai tervezés	
Operatív menedzsment	Irodák	Döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása:	

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek		Feladatkörök kompetenciák
		<ul style="list-style-type: none"> - pályázati források feltárása - projekt-generálás - projektmenedzsment - a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása - tájékoztatás, nyilvánosság
Fenntartásban közreműködők	Önkormányzati szervezetek	Közterület-fenntartás, közvilágítás, városi vízellátás, vagyongazdálkodás, ingatlanfejlesztés, városmarketing

A szükséges **humán erőforrás** tekintetében elsődleges szempont, hogy a fejlesztések lebonyolítását koordináló projektmenedzsment-szervezetet olyan tapasztalt szakemberek alkossák, akik széleskörű projektmenedzsment ismeretekkel és gyakorlattal rendelkeznek. A városfejlesztési projektek megvalósításához legalább 1-1 fő pénzügyi, műszaki, településfejlesztési és jogi szakemberre van szükség, akik esetében a megfelelő végzettség mellett a releváns szakmai tapasztalat is alapvető elvárás.

Egy nagy volumenű projekt menedzselése Nyírmada Város Önkormányzat apparátusa számára jelentős többlet feladatokat jelenthet. A megfelelő szakmai tapasztalattal és kompetenciákkal rendelkező humán erőforrást – eseti jelleggel – a város és a projekt eredményes megvalósítása érdekében külső szakértők igénybevételével szükséges biztosítani.

Ebben a szervezeti struktúrában 2007 óta Nyírmada Város Önkormányzata és intézményei 25 európai uniós pályázatra nyertek összesen 2 milliárd forint támogatást. A projektek eredményes megvalósítása bizonyítja a jelenlegi szervezeti felépítés és működési mechanizmus hatékonyságát.

8.3 Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Megyei szinten a településközi koordinációban Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezése és részben a megvalósítása is e szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a megye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, ésszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia, illetve az ahhoz kapcsolódó projektelképzelések településközi koordinációja elsődlegesen mikrotérségi, **kistérségi, illetve járási szinten** valósul meg. Különösen fontos az együttműködés Baktalórántházával és Vásárosnaménnyal.

A koordináció megvalósulásának alapvető célja, hogy a szomszédos települések **összehangolják a fejlesztési elképzeléseiket**, ezáltal elősegítsék az egymást erősítő hatások érvényesülését, **megakadályozzák a pontszerű, elszigetelt fejlődést**. Nyírmada Város Önkormányzata különösen érdekelt ebben, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a város és környéke között, akkor az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

A város és a környező települések közötti szoros egymásrautaltság és az együttműködési javaslatok alapja **az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni** kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció) megelőzéséhez tehát nemcsak Nyírmada, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. Ennek érdekében az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása során a város törekedett arra, hogy problémáit és szükségleteit **a térség adottságaiból adódó szerepkörét figyelembe véve** fogalmazza meg.

Lehetséges együttműködési területek:

- térségi turisztikai kínálat kialakítása,
- közös befektetés-ösztönzési tevékenység,
- rövid élelmiszer-ellátási lánc biztosítása, térségi termékek számára helyi értékesítési lehetőségek biztosítása,
- térségi kerékpárút-hálózat létrehozása,
- közfeladatok, közszolgáltatások közös ellátása.

Az önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának évenkénti felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

Kiemelt jelentőséggel bírnak a közlekedési feltételek javítására irányuló fejlesztési elképzelések. A felmerülő igények között a közúti fejlesztések mellett megjelennek a közösségi közlekedést, valamint a kerékpárút-hálózatot (pl.: Nyírmada-Pusztadobos összekötő kerékpárút kiépítése) érintő fejlesztések is.

A településközi koordináció a tervezésen túl **az ITS megvalósítási szakaszában is érvényesül**, egyeztetésre kerülnek a települések közötti együttműködések lehetséges területei. Nyírmada határozott célja, hogy a fejlesztési elképzeléseket integrált programokká, komplex projekteké alakítsa, a **maximális hatékonyság elérése** érdekében a pozitív tovagyűrűző (spill-over) hatást a környező településekre is kiterjessze, s ezáltal a térség vonzerejét is növelje.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Nyírmada Város Önkormányzata 2013-ban fogadta el a társadalmasításhoz kapcsolódó partnerségi szabályzatot a 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet alapján: 97/2013. (X. 31.) számú határozat Nyírmada Város településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerségi egyeztetés szabályairól.

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is fontos szerepe van a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésére, másrészt nagymértékben elősegíti az ITS társadalmi elfogadtatását, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

A szabályzat elkészítésének célja, a településfejlesztési, településrendezési dokumentumok megalkotására irányuló eljárás során történő egyeztetéseknél biztosítani a minél szélesebb körű véleményezői partnerek bevonását, a vélemények megfelelő dokumentálási rendszerét, és az elfogadott településfejlesztési és településrendezési eszközök nyilvánosságát.

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi partneri csoportok kerülnek bevonásra:

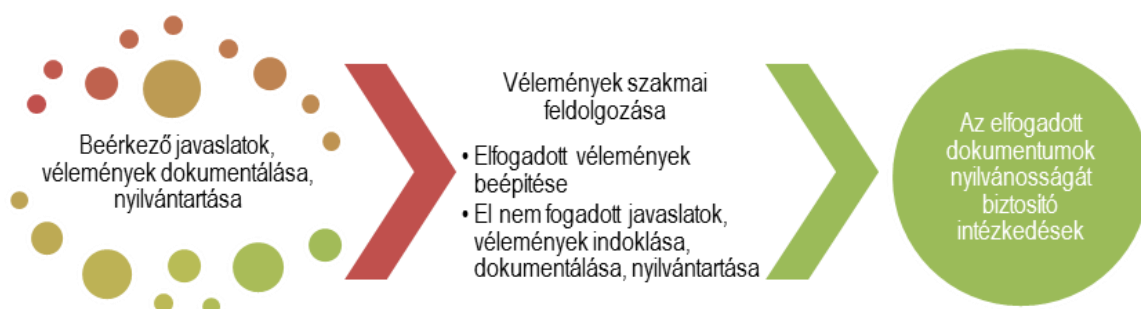
- a 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör
 - államigazgatási szervek,
 - önkormányzatok,
- lakosság,

- egyházak,
- civil szervezetek,
- a meghirdetés alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába bejelentkező szervezetek.

A közzétett tájékoztató alapján a partnerek a tájékoztatóban meghatározott határidőig írásos észrevételeket tehetnek az alábbi módokon:

- az írásos észrevétel Nyírmada Város Képviselő-testületének Polgármesteri Hivatalának címére (4564 Nyírmada, Ady Endre út 16.) történő megküldésével,
- elektronikus levélben történő megküldéssel az aktuális hirdetményben meghatározott e-mail címre.

5. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése, a javaslatok, vélemények dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása egységes, előre rögzített módon történik. Az elfogadott vélemények beépítésre kerülnek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörténik azok indoklása.

Az elfogadott koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközt a kihirdetését követő 10 napon belül az önkormányzat teljes terjedelmében közzéteszi az önkormányzat honlapján (www.nyirmada.hu).

A városfejlesztés egy összetett folyamat, amelynek során számos szereplő érdekeit kell figyelembe venni. A stratégia megvalósítása során is törekedni kell a partnerség szempontjainak fenntartására, amely az ITS elfogadottságának, a magántőke részvételének és a civil szféra érdekeinek képviselője szempontjából egyaránt fontos szerepet játszik. Ennek alapján a legfontosabb partnerségi csoportok a következők:

- szakmai felügyelet gyakorlója,
- működtető, megvalósítók,
- partnerek a működtetésben,
- felhasználók,
- önkormányzat érintett szervezeti egységei,
- érdekképviselői szervek,
- a várostárség érintett szereplői,
- érintett államigazgatási szervek,
- területi (megyei) önkormányzat érintett képviselője.

Ahogy a fentiekben bemutatásra került, Nyírmada a városfejlesztésen túl számos olyan tevékenységet végez, amelyek segítik, támogatják a stratégiai célok elérését. Ezen tevékenységek közé tartoznak például bizonyos szabályozási tevékenységek, a városmarketing célú tevékenységek, a magánbefektetők bevonása.

A stratégiában megfogalmazott célok elérése érdekében a városvezetés rendszeres találkozókat folytat a helyi gazdaság szereplőivel és a lakossággal, valamint a városmarketing tevékenység erősítésével a magánszféra fejlesztőivel való együttműködések kialakítása is teret kap. Az önkormányzat arra törekszik, hogy a lakosok véleményét maximálisan figyelembe vevő fejlesztéseket valósítson meg. Ezen túlmenően arról is gondoskodik, hogy az ITS megvalósítása kapcsán tájékoztassa az érintett partnereket, célcsoportokat a stratégia előrehaladásáról, ennek érdekében a monitoring tevékenységhez kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni. A stratégia kialakításában résztvevő szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség is.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

8.5.1 Az ITS intézkedéseikhez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését a tematikus és a városrészi célok, valamint a fejlesztések mellé rendelt indikátorrendszer biztosítja. Az indikátor rendszer alapját a város egészére és a városrészekre megfogalmazott célkitűzések megvalósításának mérésére meghatározott mutatók alkotják.

A hatékony monitoring rendszer jellemzője a stratégiához kapcsolódó beavatkozások és tartalmi összefüggések figyelése egységes elvek és integrált szemlélet mentén. Emellett szükséges az egyes beavatkozásokhoz kapcsolódó adattartalmak (pl. vállalt kötelezettségek) egzakt definiálása, időszakos összegyűjtése, rendszerezése és elemzése. Az indikátorok segítségével a stratégia egyes céljai számszerűsíthetők és ezáltal mérhetők lesznek.

Mivel a 2014 – 2020 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok pontos és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz az indikátorok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni.

A beavatkozások fő pénzügyi forrását a TOP jelenti, így meg kell vizsgálni, hogy mely TOP-indikátorokhoz járulhatnak hozzá leginkább a város tervezett fejlesztései:

Eredményindikátorok:

- A KMR és a kevésbé fejlett régiók közszféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége, %
- Elégedettség a települési környezet minőségével, pontérték (0-10)
- Vállalkozási aktivitás a kevésbé fejlett régiókban db/lakosság
- Napi utazások esetén fő közlekedési eszközként gyalogos, kerékpáros vagy közösségi közlekedési módot választók részaránya
- Primer energia felhasználás, PJ

Kimeneti mutatók:

- A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe, ha
- Fenntartható idegenforgalom: A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése, látogatás/év
- A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza, km
- Városfejlesztés
 - Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek, m²

- Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága, személyek
- Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek, m²
- Helyreállított lakóegységek városi területeken, lakóegység
- Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma, fő
- Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága, m²
- Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza, m
- Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma, db
- Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza, km
- Energiahatékonyság: A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkenése, kwh/év
- A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség, PJ/év
- Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma, db
- Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság, fő
- Újonnan épített vagy felújított rendelők, tanácsadók száma, db
- A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma, db
- A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma, fő

Az ITS céljaihoz kapcsolódó indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervezetekben használt indikátorok figyelembe vételével történt. A célértékek a lehető legjobb jelenlegi tudás szerinti nagyságrendi becslést jelölnek. A város által felhasználható források nagyságrendi becslését a 4.6 fejezet tartalmazza. Azoknál az indikátoroknál, ahol jelenleg nem azonosítható bázis- és célérték, az ITS monitorozása (első éves felülvizsgálata) során pótlásra kerülnek, mivel a monitoring és értékelési rendszer, így a bázis- és célértékek végleges meghatározása akkor lehetséges, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut abba a fázisba, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és outputok azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósulásának figyelemmel kíséréséhez a célrendszerhez az alábbi indikátorok hozzárendelésére került sor.

20. táblázat: A városi szintű átfogó és tematikus célkitűzések indikátorai

Cél	Javasolt indikátorok	Mértékegység	Bázisérték	Célérték (2023)	Indikátor forrása, mérés módja	Mérés gyakorisága
Átfogó cél						
„Nyírmada saját értékeinek erősítésével és hangsúlyozásával, a körülvevő térséggel összehangoltan, kölcsönös előnyökön alapuló fejlesztések hatására növeli a versenyképességét, modern kisvárosi lakókörnyezete, valamint fejlett köz- és közösségi, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásai biztosítják a lakosság életminőségének javulását.”	Lakónépeség száma (növekedés)	fő	5015	5020	KSH Népszámlálás	tízévente
	Foglalkoztatási ráta a teljes lakosság körében (növekedés)	%	26,4	28	KSH	évente
	A város gazdasági teljesítőképessége – a városban működő vállalkozások által fizetett éves iparüzési adó mértéke (növekedés)	millió Ft	76,539	79	Polgármesteri Hivatal	évente
Középtávú tematikus célok						
1. Gazdaságélénkítés	Iparüzési adót fizető vállalkozások száma (növekedés)	db	352	370	KSH	évente
	Vállalkozássűrűség (növekedés)	db/fő	26,8	28	KSH megyei évkönyv	évente
2. Közszolgáltatások fejlesztése	A fejlesztéssel érintett közszolgáltatások száma (növekedés)	db	0	4	Polgármesteri Hivatal	évente
	Közszolgáltatási infrastruktúra üzemeltetési költségei (csökkenés)	Ft	később kerül meghatározásra		Polgármesteri Hivatal	évente
3. Modern településszerkezet kialakítása	Elégedettség a települési környezet minőségével (növekedés)	%	később kerül meghatározásra		Polgármesteri Hivatal	évente
4. Kultúra, hagyományörzés és rekreáció a társadalmi kohézió erősítése érdekében	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható száma (növekedés)	látogatás/év	0	3000	Polgármesteri Hivatal	évente
	Városi rekreációs területek száma (növekedés)	db	1	2	Polgármesteri Hivatal	évente

21. táblázat: A városrészi szintű célkitűzések indikátorai

Cél	Javasolt indikátorok	Mértékegység	Bázisérték	Célérték (2023)	Indikátor forrása, mérés módja	Mérés gyakorisága
Területi/városrészi célok						
1. Modern és funkciógazdag városközpont kialakítása, fejlesztése	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma (növekedés)	db	13	14	Polgármesteri Hivatal	évente
2. „Élőbb” és élhetőbb keleti városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi, gazdasági integráció előmozdítása érdekében	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (csökkenés)	%	37,9	35	KSH Népszámlálás	tízévente
3. Élőbb” és élhetőbb nyugati városrész kialakítása a lakó és közösségi funkciók erősítésével a társadalmi, gazdasági integráció előmozdítása érdekében	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (csökkenés)	%	30,7	28	Polgármesteri Hivatal, KSH	évente
4. Tőkevonzó, fejlett vállalkozói környezet infrastrukturális feltételeinek megteremtése az ipari, kereskedelmi, logisztikai zónában	Új befektetők száma (növekedés)	db	0	2	Polgármesteri Hivatal	évente

22. táblázat: Projektszintű indikátorok

Projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység
Akcióterületi projektek		
1. Belvárosi akcióterület	A felújított/újronnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²
	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²
	Megújításra kerülő vagy újronnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²
	Integrált városfejlesztésbe bevont terület nagysága	m ²
2. Szociális akcióterület	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²
	A felújított/újronnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²
	Az akcióterületként kijelölt városrész lakossága szociális célú városrehabilitáció esetén	fő
	Szociális városrehabilitációs programmal elért azon hátrányos helyzetű személyek száma, akik a szociális városrehabilitációs program által lehatárolt akcióterületen laknak, ezáltal direkt és indirekt módon részesülnek a program által biztosított szolgáltatásokból, fejlesztések eredményeiből	fő
3. Gazdaságfejlesztési akcióterület	A fejlesztéssel érintett vagy újronnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	m ²
4. Rekreációs és turisztikai akcióterület	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás
Kulcsprojektek		
5. Egészségház	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: házi orvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db
	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	fő
	Újronnan épített vagy felújított rendelők, tanácsadók száma	db
6. Ökoturisztikai fejlesztés	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás
Hálózatos projektek		
7. Belvízelvezető hálózat	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m
8. Szabadidős és rekreációs infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	A támogatásban részesült projektek helyszínére irányuló látogatások száma évente	látogatás
9. Közösségi terek, parkok, zöldfelületek	Megújult vagy újronnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²
10. Nyírmada-Pusztadobos összekötő kerékpárút építése	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km
11. Nyírmada-Gemzse közötti közútfejlesztés	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km

Projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység
Egyéb projektek		
12. Piac fejlesztése	A fejlesztéssel érintett gazdasági hasznosítású terület nagysága	m ²
13. A városi arculat és identitás erősítése	Identitáserősítő és egyéb közösségi programokban résztvevők száma	fő
14. A helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és funkcionális megújítása	Fejlesztéssel érintett helyi szellemi és tárgyi értékek védelme	db
15. Szociális, foglalkoztatási programok szervezése, humánerőforrás-térkép, befektetés-ösztönzési program	Munkaerő-piaci programokban résztvevők száma	fő
16. Helyi gazdaság- és termékfejlesztést ösztönző tevékenységek	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db

8.6 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

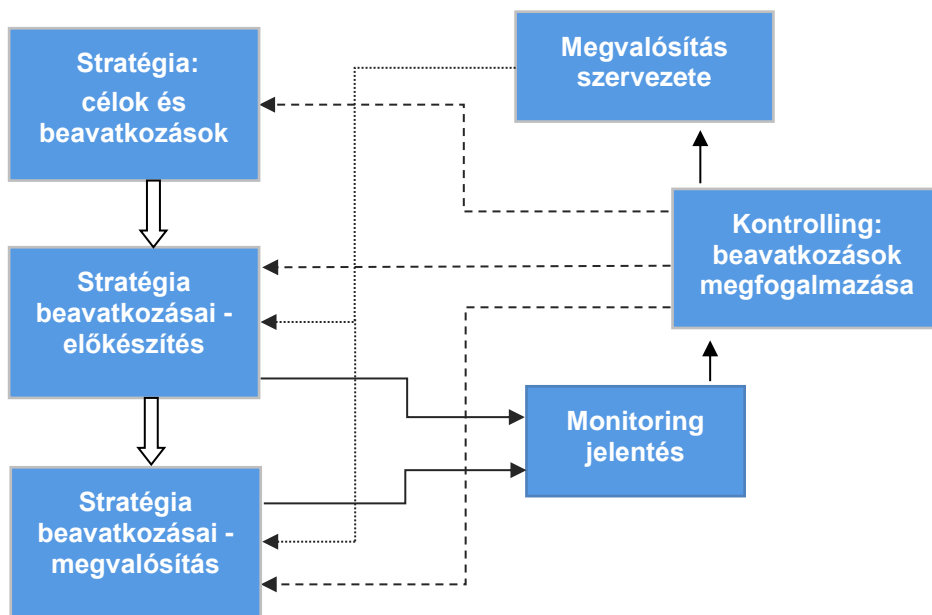
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét,
- kivitelezőjét,
- gyakoriságát,
- formai elvárásait,
- a visszacsatolás módját.

A monitoring jelentések rendkívül fontos adalékok a program ütemezett (7-éves) felülvizsgálatának megalapozásához, illetve indokolt esetben rendkívüli módosításokat is eredményezhet egy-egy éves jelentés tartalma a programban. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is figyelembe kell venni. A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi.

6. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként, 2011

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- Monitoring bizottság: negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve

képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, valamint javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán; a monitoring bizottság tagjai:

- polgármester,
 - a testületi bizottsági elnökök,
 - stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet,
 - civil szervezetek képviselője.
- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: a végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy – az egyes beavatkozások megvalósítóival történő rendszeres kapcsolattartás alapján – éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a Monitoring Bizottság vezetője felé továbbítja. Az operatív szervezet feladata az előrehaladás méréséhez szükséges adatok rendszeres gyűjtése, az ehhez kapcsolódó koordinációs feladatkört a monitoring felelős látja el. Az operatív menedzsmenst gondoskodik arról, hogy a monitoring tevékenység során keletkezett aktuális információkhoz a partnerek hozzáférjenek. Ennek érdekében az előrehaladáshoz kötődő legfontosabb információk a város honlapján rendszeresen frissülő elemként meg fognak jelenni.
 - Stratégiai partnerek bevonása: a stratégia kialakításában résztvevő – a Partnerségi Tervben azonosított – szervezetek számára biztosított az éves monitoring jelentéshez való hozzáférés és előzetes véleményezési lehetőség.

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat Nyírmada Város Önkormányzata rendszeresen megjelenteti a város honlapjának azon a részén, ahol a településfejlesztéssel kapcsolatos információk találhatóak. Emellett a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra negyedéves lehetőséggel konzultációt biztosít az ITS előrehaladása tárgyában.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
 - a stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok (a gyűjtendő adatok forrását a 8.5.1 fejezet táblázatai tartalmazzák),
 - a megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése,
 - a megvalósítás folyamatainak javítása érdekében fogantatott intézkedések leírása és értékelése,
 - a megvalósításra fordított pénzügyi források,
 - a szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is,
 - a következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása.
- Adatbázis: az előre elkészített és folyamatosan frissítendő adatbázis biztosítja az ITS keretében tervezett beavatkozások előrehaladásának, valamint a stratégiai és projektszintű indikátorok teljesítésének objektív és naprakész nyomonkövethetőségét, valamint az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelő kezelést. Az adatbázis az éves jelentések mellékletét képezi.